Rekenkamer
ROTTERDAM

Meent 94
t 010 • 267 22 42

Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

info@rekenkamer.rotterdam.nl
www.rekenkamer.rotterdam.nl

Gemeente Rotterdam
Gemeenteraad
d.t.k.v. de griffie
Coolsingel 40
3011 AD ROTTERDAM

datum
8 februari 2023

ons kenmerk
RR/ 23.02/MvA/YF/CL

pagina
1 van 1

betreft
RO2204 rapport 'Targets tellen'

Geacht raadslid,

Hierbij zend ik u het door de Rekenkamer Rotterdam vastgestelde rapport 'Targets tellen, beoordeling opzet collegetargets 2022-2026'. Het rapport is vandaag gepubliceerd en is digitaal op onze website beschikbaar. Een exemplaar inclusief het persbericht treft u aan in de bijlage.

Op dinsdag 7 maart 2023 zal ik het rapport in een technische sessie van de commissie tot Onderzoek van de Rekening (COR) toelichten.

Met vriendelijke groet,

prof. dr. ir. Marjolein van Asselt
directeur

bijlagen
1

Rekenkamer komt met verbeterpunten voor collegetargets

Naar goede Rotterdamse gewoonte heeft het nieuwe college van burgemeester en wethouders haar politieke ambities vertaald naar vijftien collegetargets. De Rekenkamer Rotterdam heeft onderzocht in hoeverre deze doelstellingen bruikbaar zijn om jaarlijks verantwoording over af te leggen aan de gemeenteraad. Zeven van de vijftien targets moeten worden aangepast, concludeert de rekenkamer in haar rapport 'Targets tellen'.

Targets zijn doelstellingen die het college van burgemeester en wethouders in Rotterdam aan het begin van elke collegeperiode vastlegt. Het zijn geen vrijblijvende politieke ambities maar juist doelen die meetbaar zijn zodat erop afgerekend kan worden. Al sinds 1998 heeft elk Rotterdams college zulke targets vastgelegd. Sinds 2002 is de rekenkamer betrokken bij het meetbaar maken van collegetargets. De targets zijn een belangrijk instrument voor de gemeenteraad en Rotterdamse burgers om te beoordelen of het college haar doelen heeft bereikt. Rekenkamerdirecteur Marjolein van Asselt geeft aan dat het moed vraagt om op deze manier verantwoording af te leggen. "Ook dit Rotterdamse college heeft dus dat lef," zegt Van Asselt.

De rekenkamer is op verschillende momenten betrokken bij de collegetargets. Aan het begin van de collegeperiode kijkt de rekenkamer mee of de targets wel goed bruikbaar zijn. Tussentijds wordt beoordeeld of het college op schema ligt. Aan het eind van de collegeperiode wordt de balans opgemaakt: welke targets zijn gehaald en welke niet? In het rapport 'Targets tellen' beoordeelt de rekenkamer de bruikbaarheid van de doelen van het college, dat in juni 2022 aantrad.

toetsing op bruikbaarheid

De vijftien targets van het college gaan over grote onderwerpen als veiligheid, jeugdpreventie en het terugbrengen van CO_2 uitstoot, maar ook om heel concrete zaken als het aantal afvalzakken dat naast de container terechtkomt of het aantal mensen in de bijstand. De rekenkamer heeft voor elk van deze targets gekeken naar de formulering van de doelen (is deze specifiek, meetbaar en tijdsgebonden?), de nulmeting (beginsituatie waar vanaf gerekend wordt) en de controleerbaarheid (is er een goed registratiesysteem?). Voor het eerst heeft de rekenkamer ook beoordeeld of het college goed uitlegt wat ze gaat doen om de doelstelling te bereiken. De rekenkamer heeft niet onderzocht of de targets haalbaar zijn.

Over het algemeen is de rekenkamer positief over de nieuwe collegetargets. In haar vorige rapport, 'Tijd voor targets', had de rekenkamer aangegeven dat het college het beste ongeveer vijftien targets kan aanwijzen en dat is nu precies het aantal waar het college mee komt. Ook vindt de rekenkamer dat de targets goed verdeeld zijn over de burgemeester en wethouders: iedereen gaat over minimaal één en maximaal drie targets. Vier van de vijftien targets worden overgenomen uit de vorige collegeperiode. Dat is handig, want dan staat al vast dat ze goed te controleren zijn.

verbeterpunten

Volgens de rekenkamer zijn zeven van de vijftien targets nog niet goed bruikbaar. De rekenkamer komt in die gevallen met verbeterpunten. Voor een aantal targets ligt het startpunt te ver in het verleden. De rekenkamer raadt aan om de begindatum te verplaatsen zodat er een duidelijk onderscheid komt tussen de prestaties van dit college en het vorige. De target schuldhulpverlening had nog helemaal geen duidelijke begindatum, dus die moet er komen.

De target woningbouw vindt de rekenkamer te ingewikkeld, omdat deze uit vijf verschillende meetpunten bestaat. Ook de target voor CO_2-reductie is volgens de rekenkamer verwarrend: het college haalt de landelijke norm voor 2030 erbij, terwijl de targets zelf maar tot 2026 lopen. Verder

adviseert de rekenkamer om de kwaliteit van registratiesystemen te controleren. Ook zou het college bij sommige targets duidelijker moeten uitleggen welke maatregelen genomen worden om dat doel te bereiken, of wat de relatie is tussen een maatregel en de beoogde doelstelling.

De rekenkamer licht dit rapport toe in een technische sessie van de commissie tot Onderzoek van de Rekening (COR) van 7 maart 2023.

Dit rapport is het eerste in een reeks rekenkamerrapporten over de collegetargets 2022-2026.

contact

Het rapport is digitaal beschikbaar op https://rekenkamer.rotterdam.nl/onderzoeken/targets-tellen/. Voor meer informatie of als u beeldmateriaal uit het rapport wilt gebruiken, kunt u contact opnemen met media@rekenkamer.rotterdam.nl.

over de rekenkamer

De rekenkamer onderzoekt de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het beleid, het financieel beheer en de organisatie van het gemeentebestuur. De Rekenkamer Rotterdam doet dat ten behoeve van de gemeenteraden van Rotterdam, Barendrecht, Lansingerland, Capelle aan den IJssel, Krimpen aan den IJssel en Albrandswaard. Hiermee draagt de rekenkamer bij aan het versterken van de lokale democratie en de kwaliteit van het gemeentebestuur.

targets tellen

beoordeling opzet collegetargets 2022-2026

Rekenkamer
ROTTERDAM

targets tellen

beoordeling opzet collegetargets 2022-2026

Rekenkamer
Rotterdam

Rekenkamer ROTTERDAM

voorwoord

De nieuwe raad heeft zich in de motie Tijd voor targets nadrukkelijk uitgesproken als voorstander van het werken met collegetargets. En dit college heeft er inderdaad voor gekozen om te werken met collegetargets en is daarmee het zesde college dat dit instrument inzet. Dat is bijzonder, want het vergt moed om het collegeprogramma te vertalen naar specifieke en meetbare doelen, om ambities expliciet te maken en de mogelijkheid te bieden om verantwoording af te leggen over de resultaten die wel of niet zijn geboekt. Ook dit Rotterdamse college heeft dus dat lef.

Elke gemeente heeft een planning-en-control-cyclus en allerlei instrumenten om die te ondersteunen. Maar de Rotterdamse collegetargets zijn geen planning-en-control-instrument. Collegetargets gaan over politieke doelen, over sturen op hoofdlijnen en politiek en maatschappelijk verantwoording afleggen. Het is een instrument voor het college en de raad. Het biedt de raad, ook de kleinere fracties, de mogelijkheid te sturen op de hoofdlijnen van het collegeprogramma en zich een oordeel te vormen over wat er met het collegebeleid wel of niet wordt bereikt in Rotterdam.

Om na te gaan wat het college realiseert, is een “nulmeting” belangrijk. Nulmeting is jargon voor het beginmoment. Om te kunnen zien of er vooruitgang wordt geboekt, moet je weten waar je vertrekt en hoe het er toen voorstond. Welke data neem je als vertrekpunt? Omdat de collegetargets gaan over de prestaties van dit college, is het belangrijk dat de nulmeting zo veel mogelijk samenvalt met de start van dit college. Dan is er nog discussie te voeren of dat 16 maart is (de dag van de gemeenteraadsverkiezingen), 16 juni (de installatie van de wethouders in de gemeenteraad) of 1 juli (de eerste van de maand van het nieuwe college). Vanuit het perspectief van een instrument voor college en raad dateert een goede nulmeting dus van half maart – 1 juli 2022. Als collegetargets worden opgevat als een planning- en-control-instrument, dan is het risico dat voor andere beginpunten wordt gekozen. Vandaar dat de rekenkamer nadrukkelijk aandacht vraagt voor de datum van de nulmeting.

Ook wij leren. Als toezichthouder op de collegetargets horen wij ook responsief te zijn, om ervoor te zorgen dat het instrument meegroeit met de tijd. Al jaren werden samengestelde indicatoren gedoogd, terwijl in het normenkader stond dat een target enkelvoudig moest zijn. De tijd was rijp om het normenkader aan te passen. Daarnaast hebben wij een nieuwe norm in ons normenkader opgenomen over de toelichting op de inspanningen, omdat juist die toelichting nodig is voor een goed debat tussen raad en college.

Een goed begin is het halve werk. In dit rapport toetst de rekenkamer de bruikbaarheid van de voorgestelde collegetargets. Met het definitieboekje worden in feite

de spelregels vastgelegd. Het is belangrijk dat de raad zich daarover buigt. We zullen halverwege en aan het einde van de collegeperiode de voortgang en de realisatie van de collegetargets toetsen. Voor deze raadsperiode is dit rapport dus de eerste in een reeks van drie.

Marjolein van Asselt
directeur

Rekenkamer ROTTERDAM

voorwoord 3

beoordeling opzet collegetargets 2022-2026 7

1 inleiding 9
1-1 inleiding 9
1-2 aanleiding onderzoek 9
1-3 doelstelling onderzoek 10
1-4 onderzoeksaanpak en afbakening 10
1-5 normenkader 11
1-5-1 aanpassing criterium enkelvoudige target 12
1-5-2 nieuwe norm inspanningen 12
1-6 algemene bevindingen targets 13
1-7 output versus outcome 14
1-8 leeswijzer 14

2 beoordeling opzet collegetargets 2022-2026 15
2-1 inleiding 15
2-2 algemene bevindingen collegetargets 15
2-2-1 verdeling collegetargets 15
2-2-2 meervoudige targets 16
2-2-3 verdeling bestaand en nieuw 16
2-3 bevindingen per collegetarget 17
2-3-1 target 1: veiligheid 17
2-3-2 target 2: naastplaatsingen en zwerfafval 18
2-3-3 target 3: groen 19
2-3-4 target 4: schil om de school 20
2-3-5 target 5: schuldhulpverlening 21
2-3-6 target 6: bijstand 23
2-3-7 target 7: woningbouw 23
2-3-8 target 8: verkeersveiligheid 25
2-3-9 target 9: CO_2-reductie 26
2-3-10 target 10: woon(zorg)concepten 28
2-3-11 target 11: jeugdpreventie 29
2-3-12 target 12: sportdeelname 30
2-3-13 target 13: bedrijfsruimte 30
2-3-14 target 14: tevredenheid concerndienstverlening 32
2-3-15 target 15: wijk aan zet 32
2-4 overzicht beoordeling opzet collegetargets 34

3 conclusies en aanbevelingen 35
3-1 conclusies en toelichting 35
3-2 aanbevelingen 37

4 collegereactie 39

Rekenkamer ROTTERDAM

5	nawoord: aandachtpunten gemeenteraad	45
	bijlagen	**47**
bijlage 1	onderzoeksverantwoording	49
bijlage 2	normenkaders collegetargets	50

beoordeling opzet collegetargets 2022-2026

1 inleiding

1-1 inleiding

Naar goede Rotterdamse gewoonte heeft het nieuwe college haar politieke ambities vertaald naar vijftien collegetargets. Dit rapport is het resultaat van een beoordeling van de opzet van deze collegetargets door de Rekenkamer Rotterdam. We beschrijven in hoeverre de vijftien doelen bruikbaar zijn om op te sturen aan de hand van de normen die de rekenkamer hanteert ten aanzien van collegetargets. Daarnaast reflecteren we op de ervaringen van de rekenkamer, zowel wat betreft onze observaties als onze aanpak van de beoordeling van targets. Twintig jaar ervaring met collegetargets maakt duidelijk dat het belangrijk is om te blijven leren en reflecteren, zodat de praktijk zich blijft ontwikkelen.

1-2 aanleiding onderzoek

Collegetargets zijn een Rotterdams instrument: voor het college om op hoofdlijnen te sturen op de doelstellingen en voor de raad om het collegeprogramma in zijn geheel te kunnen beoordelen.

Met de targets formuleert het college kwantitatieve doelstellingen die aansluiten bij de ambities van het college. Tijdens de collegeperiode verantwoordt het college zich over de resultaten aan de burgers en de gemeenteraad. De gemeenteraad kan de collegetargets vervolgens gebruiken in het debat over de prestaties van het college en zo nodig kan de raad bijsturen.

Sinds het bestaan van de collegetargets is de rekenkamer betrokken als medevormgever en controleur. Bij de eindbeoordeling van de collegetargets 2018 – 2022 heeft de rekenkamer in het rapport 'Tijd voor targets' gereflecteerd op het gebruik van het instrument.

rekenkamerrapport 'Tijd voor targets'

In januari 2022 publiceerde de rekenkamer het rapport 'Tijd voor targets', met daarin lessen over 20 jaar collegetargets. In het rapport concludeerde de rekenkamer dat het Rotterdamse targetsysteem een uniek instrument voor de gemeenteraad is geworden om het collegeprogramma, de voortgang en de realisatie daarvan, op hoofdlijnen en in samenhang te controleren.[1]

Het is onontkoombaar om een score te hangen aan de mate waarin de collegetargets zijn gerealiseerd. In het rapport concludeerde de rekenkamer dat het belangrijk is om bij de formulering en het gebruik van collegetargets oog te houden voor het verhaal achter de cijfers. Het gaat uiteindelijk om de verantwoording over het al dan niet behalen van de doelstellingen en welke inzet het college hiervoor heeft gepleegd.

1 Rekenkamer Rotterdam, 'Tijd voor targets, beoordeling eindverantwoording 2018-2022, lessen 20 jaar collegetargets', februari 2022, p. 43.

Rekenkamer ROTTERDAM

Het is van belang dat het college zorg draagt voor een goede opzet van targets, door ze een afspiegeling te laten zijn van politiek-strategische prioriteiten. Daarnaast is het belangrijk dat de raad aandacht heeft voor de collegetargets en het instrument gebruikt bij het uitoefenen van haar controlerende taak.

Tot slot is het belangrijk dat de targets jaarlijks integraal worden verantwoord. Voor de controle van targets is het belangrijk dat de onafhankelijke toetsing en controle wordt gewaarborgd.

Bij het debat over het coalitieakkoord in juni 2022 heeft de gemeenteraad de rekenkamer, middels een motie aan het college,[2] verzocht om opnieuw betrokken te zijn bij het meetbaar maken van de collegetargets. Het college heeft vijftien collegetargets geformuleerd en de gemeenteraad heeft deze collegetargets vastgesteld in de Begroting 2023. De technische uitwerking van de targets is aan de raad gezonden in de vorm van een zogeheten definitieboekje (in paragraaf 1-4 wordt het definitieboekje in het kader nader toegelicht). Met de beoordeling van het definitieboekje in dit rapport komt de rekenkamer tegemoet aan het verzoek van de raad.

1-3 doelstelling onderzoek

Met dit onderzoek beoogt de rekenkamer vast te stellen of de collegetargets voldoen aan de technische normen zoals geformuleerd in het normenkader (bijlage 2). Als de targets aan deze normen voldoen, is het mogelijk om de prestaties van het college tijdens de collegeperiode te meten. Het onderzoek levert daarmee input voor een politiek-bestuurlijk debat over de keuzes ten aanzien van collegetargets.

1-4 onderzoeksaanpak en afbakening

De beoordeling van de opzet van de collegetargets 2022 – 2026 heeft in de periode september tot en met november 2022 plaatsgevonden. Hierbij heeft de rekenkamer, naast het definitieboekje 2022 – 2026, vergelijkbare collegetargets uit voorgaande periodes en aanvullende informatie van ambtenaren gebruikt.

De rekenkamer heeft een eerste toets gedaan op de conceptversies van de targets. De bevindingen en vragen uit deze toets zijn middels een memo aan de ambtelijke contactpersoon gecommuniceerd. Vervolgens heeft het college het concept-definitieboekje op een aantal onderdelen bijgesteld, waarna de targets in de begroting zijn gepubliceerd. In het definitieboekje zijn de targets nog op een aantal punten aangepast. Dit is toegelicht in een raadsinformatiebrief over het definitieboekje.[3] Op 31 oktober 2022 heeft de rekenkamer de definitieve versies ontvangen. In dit rapport staan de resultaten van de beoordeling van deze definitieve versie.

2 Motie Tijd voor targets, nummer 22bb4568, met algemene stemmen aangenomen in de raadsvergadering van 23 juni 2022.

gebruik definitieboekje
De rekenkamer onderzocht de collegetargets zoals beschreven in het 'definitieboekje' van het college. In het definitieboekje werkt het college de doelen uit het collegeprogramma of collegeakkoord verder uit. In dit document wordt een definitie gegeven van kernbegrippen in de collegetarget. Daarnaast beschrijft het college de inspanningen om de doelstellingen te realiseren. Ook staan belangrijke gegevens beschreven over de voortgang van de target en de manier waarop die wordt bijgehouden, zoals de nulmeting, peildata en mijlpalen, de gegevensbron, de berekening en de beschikbaarheid van gegevens.

De rekenkamer heeft zich beperkt tot een technische toets van de opzet van de collegetargets. Dat betekent dat de rekenkamer bijvoorbeeld niet heeft beoordeeld of de targets realiseerbare doelstellingen bevatten.

1-5 normenkader

Om te toetsen of de targets technisch bruikbaar zijn voor verantwoording, gebruikt de rekenkamer normen. Deze normen hebben betrekking op de volgende onderdelen:

- Doelformulering: hierbij wordt getoetst op de volgende normen, te weten *specifiek* (het is duidelijk wat de prestatie precies inhoudt); *meetbaar* (er kan worden vastgesteld hoe groot de prestatie is) en *tijdgebonden* (het is duidelijk op welke momenten de prestatie moet zijn behaald).

- Nulmeting:[4] hierbij wordt getoetst op de volgende normen, te weten *relevant* (de nulmeting is naar aard gelijk aan de target) en *tijdspecifiek* (het is duidelijk op welke periode de nulmeting betrekking heeft).

- Controleerbaarheid:[5] de registratiesystemen die de verantwoordingsinformatie moeten verstrekken dienen in opzet adequaat te zijn vormgegeven om de juiste informatie op tijd te kunnen leveren.

- Inspanningen: de inspanningen om de doelstellingen te bereiken zijn toegelicht (zie paragraaf 1-5-2 'nieuwe norm inspanningen').

De volledige normen en alle criteria staan in bijlage 2.

Bij de meeste targets heeft de rekenkamer de nulmeting en het registratiesysteem nog niet kunnen beoordelen, omdat de informatie nog niet beschikbaar was en/of deze systemen nog niet waren geïmplementeerd. Deze onderdelen worden op een later moment door de rekenkamer gecontroleerd.

4 Dit is afhankelijk van de doelstelling. Bij een target waarbij wordt gestreefd naar een absoluut eindpunt is een nulmeting technisch gezien niet noodzakelijk. Bij een relatieve toename is een nulmeting wel noodzakelijk.

5 In het verleden werd de nulmeting beoordeeld op *tijdigheid* (criterium: 'de nulmeting is actueel'). Vanwege de overlap met de norm *tijdgebonden* is dit criterium geschrapt en is aan het criterium 'de targets hebben een begindatum of nulmeting in of vlak voor de collegeperiode' de cursieve tekst toegevoegd.

1-5-1 aanpassing criterium enkelvoudige target

De norm *specifiek* is nader uitgewerkt in een vijftal criteria. Eén van deze criteria was 'de target is naar aard enkelvoudig'. In de afgelopen collegeperioden heeft de rekenkamer bij alle toetsingen deze norm toegepast. De praktijk vraagt echter om een aanpassing van deze norm en meer nuance bij de toetsing. De afgelopen collegeperioden zijn er namelijk altijd meervoudige targets geweest: targets die bestaan uit twee of meer onderdelen die apart worden gemeten.
Het meten van meerdere onderdelen heeft als voordeel dat er meer inzicht wordt geboden. De collegetarget schuldhulpverlening biedt bijvoorbeeld inzicht in zowel de instroom bij schuldhulp (het aantal intakes) als het aantal burgers dat vervolgens wordt geholpen (het aantal schuldregelingen). Het is begrijpelijk dat er door het college meervoudige targets worden opgesteld, als die meer recht doen aan de complexiteit van maatschappelijke vraagstukken en de bijbehorende ambities van het college.

Het gebruik van meervoudige targets kent echter ook nadelen. Allereerst betekent een meervoudig target dat de target enkel wordt gehaald als alle onderdelen worden gehaald. Daarnaast is het risico groter dat een target niet controleerbaar is. Als een registratiesysteem van één van de subdoelen niet de juiste informatie oplevert, leidt dit er namelijk toe dat de hele target oncontroleerbaar is. Er kan dan geen volledige verantwoording over de target plaatsvinden.

aangepaste norm meervoudige targets

De rekenkamer heeft in de afgelopen collegeperioden meervoudige targets 'gedoogd' en als bruikbaar beoordeeld. In aansluiting op de praktijk en om recht te doen aan de complexiteit van maatschappelijke vraagstukken past de rekenkamer het criterium van 'de target is naar aard enkelvoudig' aan naar 'de target is naar aard enkelvoudig of beperkt meervoudig'.

Bij deze wijziging van het criterium horen de volgende criteria:
- meervoudige targets bestaan uit hooguit drie onderdelen;
- het aantal meervoudige targets is beperkt.

De rekenkamer heeft bij de eerste toets van de targets de nog ongewijzigde norm 'target is naar aard enkelvoudig' gebruikt en bij een aantal targets opgemerkt dat de target enkel gehaald wordt als alle bijbehorende onderdelen worden gehaald. Zoals blijkt uit de collegebrief over het definitieboekje zijn de targets sportdeelname en bedrijfsruimte aangepast van meervoudige targets naar enkelvoudige targets. Daarmee is de kans groter dat de targets controleerbaar zijn en gehaald worden. De keerzijde is echter dat de targets minder inzicht geven in de sportdeelname en het in stand houden van werkgelegenheid in bepaalde sectoren.

1-5-2 nieuwe norm inspanningen

Ook hanteert de rekenkamer voor de beoordeling van de targets in de collegeperiode 2022 – 2026 een nieuwe norm. Die heeft betrekking op de toelichting op de inspanningen van het college om de doelstellingen te bereiken. Hiermee toetst de rekenkamer of het college voldoende toelicht (zie ook tabel 1-1):
- welke maatregelen en activiteiten de gemeente uitvoert om de target te realiseren;
- wat de eventuele rolverdeling tussen de gemeente en andere partijen is;
- waarom het college verwacht dat de maatregelen voldoende effect hebben op de realisatie van de target.

Op deze manier krijgt de raad betere handvatten om het debat aan te gaan over de doelstellingen van het college. De rekenkamer heeft geen inhoudelijke toetsing gedaan van de toelichting op de beleidstheorie. Met andere woorden, de rekenkamer toetst wel of een beleidstheorie wordt verschaft, maar niet of de beleidstheorie klopt.

tabel 1-1: norm ten aanzien van de toelichting op de inspanningen*

norm	criteria
de inspanningen om de doelstelling te bereiken zijn voldoende toegelicht	• er is toegelicht welke maatregelen en activiteiten het college neemt om de target te realiseren; • de eventuele rolverdeling tussen de gemeente en andere partijen is toegelicht; • de beleidstheorie is expliciet gemaakt (er is toegelicht waarom het college verwacht dat de maatregelen voldoende effect hebben op de realisatie van de target).

*deze norm is enkel van toepassing bij de beoordeling van de opzet van de collegetargets.

Alle normen met bijbehorende criteria waar de rekenkamer op heeft getoetst, staan in bijlage 2 van dit rapport.

1-6 algemene bevindingen targets

Naast een beoordeling van de afzonderlijke targets, kijkt de rekenkamer ook naar het totaal van de door het college gestelde meetbare doelen. Hierbij gaat het over het aantal targets, de verdeling over het begrotingsprogramma en het gebruik van bestaande en nieuwe targets.

In het rapport 'Tijd voor targets' constateerde de rekenkamer dat het optimaal aantal targets ongeveer vijftien is. Ook schreven we dat een goede verdeling over collegeleden belangrijk is. Een te groot aantal targets zorgt voor veel bureaucratie. Bij een te klein aantal komt de representativiteit van de politieke prioriteiten in het geding.[6]

Het voordeel van hergebruik van targets, is dat de registratie- en meetsystemen op orde zijn. Ook is bij sommige targets een vergelijking met andere collegeperioden mogelijk. Daarom is het zeker raadzaam om bestaande collegetargets opnieuw te gebruiken. Om de targets representatief te laten zijn voor maatschappelijke ontwikkelingen en de politieke ambities van het college, is het echter belangrijk dat er ook nieuwe targets worden gesteld bij aanvang van een nieuwe collegeperiode. Het college merkt dit ook op in de collegebrief over de collegetargets.[7] Nieuwe targets leveren het nodige werk op voor de ambtelijke organisatie, omdat er andere data nodig zijn, nieuwe registratiesystemen moeten worden opgezet, monitoring moet worden ontworpen, een nulmeting veel voeten in de aarde kan hebben en/of andere of innovatieve methoden moeten worden gebruikt om data te verzamelen en te analyseren. Met het kiezen van nieuwe targets neemt het college risico, omdat de

6 Rekenkamer Rotterdam, 'Tijd voor targets: beoordeling eindverantwoording 2018 – 2022, lessen 20 jaar collegetargets', februari 2022, p. 43.

7 Gemeente Rotterdam, 'Collegebrief Tijd voor targets', 1 november 2022.

kans aanwezig is dat het niet lukt om het randvoorwaardelijke werk snel genoeg uit te voeren. Echter zonder nieuwe targets wordt het instrument collegetargets sleets en gedateerd.

1-7 output versus outcome

Zoals geconstateerd in het rapport 'Tijd voor targets', is het kwantificeren van maatschappelijke effecten in collegetargets niet eenvoudig. Met collegetargets sturen op maatschappelijke effecten kan zowel door het maatschappelijk effect te meten (outcome) als door de prestaties te meten (output). Soms is het een grijs gebied en is het niet helder of het een output of outcome gerelateerde target betreft. Bij alle targets is het van belang dat het college duidelijk maakt op welke manier de inspanningen bijdragen aan de doelstelling. De rekenkamer beoordeelt hier niet of een 'output-' of 'outcometarget' beter is, omdat er geen technische toets voor bestaat. Daarmee is de keuze voor een 'output-' of 'outcometarget' een politieke keuze.

Bij 'outputtargets' is het van belang dat er een gedegen onderbouwing is van de maatregelen die worden ingezet. Dat kan middels de beleidstheorie of door het inzetten van maatregelen waarbij het maatschappelijke effect bewezen is. Bij bijvoorbeeld de target jeugdpreventie wordt de output gemeten, namelijk het aantal afgeronde interventies. Doordat het college ervoor heeft gekozen om interventies te meten die goed onderbouwd of bewezen effectief zijn, is er een duidelijke relatie tussen de collegetarget en het bedoelde maatschappelijke effect.

Ook bij 'outcometargets' is het van belang dat de beleidstheorie goed is onderbouwd. Als de relatie tussen inspanningen en doelstelling niet duidelijk is, dan is het namelijk niet goed vast te stellen of de resultaten toe te schrijven zijn aan beleid en inspanningen van het college of aan externe ontwikkelingen.

In de komende hoofdstukken zal de rekenkamer bij sommige targets, indien van toepassing, een reflectie geven.

1-8 leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan de algemene bevindingen over de collegetargets en de bevindingen per target. In hoofdstuk 3 bevinden zich de conclusies en aanbevelingen. De reactie van het college hierop staat in hoofdstuk 4. Het nawoord van de rekenkamer is opgenomen in hoofdstuk 5. De onderzoeksverantwoording staat in bijlage 1 en bijlage 2 bevat het normenkader.

2 beoordeling opzet collegetargets 2022-2026

2-1 inleiding

In paragraaf 2-2 staan de bevindingen van de rekenkamer wat betreft de verdeling van targets, het aantal onderdelen en de bestaande en nieuwe targets. In paragraaf 2-3 staat de beoordeling van de afzonderlijke targets op de normen ten aanzien van de doelformulering, de nulmeting, de controleerbaarheid en de toelichting op de inspanningen. Een overzicht van de beoordeling van de vijftien targets staat in paragraaf 2-4.

2-2 algemene bevindingen collegetargets

2-2-1 verdeling collegetargets

In deze collegeperiode sluit het college met vijftien targets goed aan bij het optimale aantal. De verdeling van de collegetargets over de tien collegeleden en de achttien begrotingsprogramma's is weergeven in tabel 2-1.

tabel 2-1: verdeling targets over collegeleden en begrotingsprogramma

Collegelid	collegetarget	begrotingsprogramma
burgemeester Aboutaleb	1. veiligheid	openbare orde en veiligheid
wethouder Achbar	11. jeugdpreventie	zorg, welzijn en wijkteams
	12. sportdeelname	sport en recreatie
wethouder Buijt	10. woon(zorg)concepten	zorg, welzijn en wijkteams
wethouder Karremans	2. naastplaatsingen en zwerfafval	beheer van de stad
	3. groen	stedelijke ontwikkeling
	8. verkeersveiligheid	stedelijke ontwikkeling
wethouder Kasmi	4. schil om de school	onderwijs
wethouder Simons	13. bedrijfsruimte	stedelijke ontwikkeling
	15. wijk aan zet	dienstverlening
wethouder Struijvenberg	14. concerndienstverlening	dienstverlening
wethouder Versnel	6. bijstand	werk en inkomen
wethouder Yigit	5. schuldhulpverlening	armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving
wethouder Zeegers	7. woningbouw	stedelijke ontwikkeling
	9. CO_2	energietransitie

Het college bestaat uit tien collegeleden en ieder collegelid heeft minimaal één en maximaal drie targets in zijn/haar portefeuille. Daarmee zijn de targets goed verdeeld. Ook zijn de targets verdeeld over tien van de achttien begrotingsprogramma's.[8] De

8 De volgende acht begrotingsprogramma's hebben geen collegetarget: Algemene middelen, Belastingen, Bestaande stad, Bestuur, Cultuur, Economische ontwikkeling, Overhead, Volksgezondheid.

targets zijn redelijk goed verspreid over het begrotingsprogramma qua financiële omvang.[9] Zo heeft het begrotingsprogramma met de grootste financiële omvang, *zorg, welzijn en wijkteams,* twee targets en de overige begrotingsprogramma's één of twee targets. Opvallend is wel dat er voor het begrotingsprogramma *stedelijke ontwikkeling* vier targets zijn opgesteld. De uitvoering van een collegetarget heeft soms ook te maken met andere begrotingsprogramma's dan waaronder de target valt, zoals bijvoorbeeld bij de collegetarget Wijk aan zet.

2-2-2 meervoudige targets

Van de vijftien collegetargets zijn er elf enkelvoudig. Dat betekent dat met deze targets één onderdeel wordt gemeten. Drie targets zijn meervoudig, maar voldoen wel aan het criterium 'de target is naar aard enkelvoudig of beperkt meervoudig', omdat er twee onderdelen worden gemeten. De target woningbouw voldoet niet aan het criterium omdat deze target uit vijf onderdelen bestaat (zie paragraaf 2-3-7).

2-2-3 verdeling bestaand en nieuw

Van de vijftien collegetargets zijn er vier overgenomen uit de vorige collegeperiode. Dit zijn targets waarvan zowel het onderwerp als de meetmethode ook in de vorige collegeperiode werden gehanteerd. Sommige targets zijn vergelijkbaar met die uit de vorige collegeperiode, maar verschillen op bepaalde aspecten. Bijvoorbeeld de target CO_2, waarbij de definitie van de uitstoot verschilt van die van de vorige collegeperiode. Toen werd alle CO_2-uitstoot binnen de gemeentegrenzen meegerekend, terwijl in deze collegeperiode het gaat om de stedelijke uitstoot.

tabel 2-2: overzicht van het aantal onderdelen per target en verdeling 'bestaand of nieuw'

Target	aantal onderdelen	bestaand of nieuw
1. veiligheid	2	bestaand
2. naastplaatsingen en zwerfafval	1	nieuw
3. groen	1	bestaand
4. schil om de school	1	nieuw
5. schuldhulpverlening	2	nieuw
6. bijstand	1	bestaand
7. woningbouw	5	deels bestaand, deels nieuw
8. verkeersveiligheid	1	nieuw
9. CO_2	1	bestaand
10. woon(zorg)concepten	2	nieuw
11. jeugdpreventie	1	nieuw
12. sportdeelname	1	nieuw
13. bedrijfsruimte	1	nieuw
14. tevredenheid dienstverlening	1	nieuw
15. wijk aan zet	1	nieuw

9 Voor de financiële omvang van de programma's verwijst de rekenkamer naar de begroting 2023, zie: Gemeente Rotterdam, Financieel beeld 2023-2026, beschikbaar op: https://watdoetdegemeente.rotterdam.nl/apps/begroting2023/hoofdlijnen/04-financiele-hoofdlijnen/.

2-3 bevindingen per collegetarget

2-3-1 target 1: veiligheid

collegetarget 2026: veiligheid
De veiligheidsindex (VI) binnen het Wijkprofiel heeft in 2026 een gemiddelde score die gelijk of hoger is dan de gemiddelde score op de VI in 2022 (110). De 5 laagst scorende wijken op de VI van 2022 (Carnisse, Hillesluis, Tussendijken, Tarwewijk, Lombardijen) laten in 2026 een stijging van tenminste 5 punten zien t.o.v. 2022.

doelformulering
De collegetarget voldoet aan de norm *specifiek*. Deze target is meervoudig, want er worden twee doelen gesteld en twee indicatoren gemeten: de gemiddelde score in de stad en de score van de vijf laagst scorende wijken. Dit betekent dat de target enkel gehaald wordt als beide onderdelen worden gehaald.

De target voldoet aan de norm *meetbaar*.

De target voldoet deels aan de norm *tijdgebonden*. De nulmeting is niet van in of vlak voor de collegeperiode. De nulmeting bestaat namelijk uit de veiligheidsindex 2022, die samengesteld is uit data van november 2020 tot en met oktober 2021. Ook heeft de target geen jaarlijkse mijlpalen doordat de veiligheidsindex in het wijkprofiel tweejaarlijks wordt geactualiseerd. De vroege nulmeting en het ontbreken van mijlpalen zijn verklaarbaar, want vaker meten door middel van enquêtes kan negatieve consequenties hebben voor de kwaliteit van de metingen. Vaker meten zorgt namelijk voor een afname van de respons en is daarnaast kostbaar. Nadeel van het ontbreken van jaarlijkse mijlpalen is dat de gemeenteraad tijdens de collegeperiode beperkte informatie heeft om op te sturen, namelijk alleen de veiligheidsindex in 2024 en de eindbeoordeling in 2026.

nulmeting
Bij de selectie van de vijf laagst scorende wijken laat het college net als in de vorige collegeperiode ‘atypische wijken’ met ‘relatief veel bezoekers’ buiten beschouwing. Het college baseert het aantal bezoekers op het aandeel werkenden die een wijk in komen. In tabel 2-3 staan de negen wijken met de laagste score op de veiligheidsindex, inclusief de vier wijken die niet meegenomen worden in de target.

tabel 2-3: laagste scorende wijken veiligheidsindex 2022

wijk	score veiligheidsindex 2022	onderdeel collegetarget
Zuiderpark en Zuidrand	72	nee, atypische wijk
CS-kwartier	80	nee, atypische wijk
Cool	80	nee, atypische wijk
Carnisse	85	Ja
Zuidplein	86	nee, atypische wijk
Hillesluis	88	Ja
Tussendijken	89	Ja
Tarwewijk	89	Ja
Lombardijen	90	Ja

De nulmeting zoals opgenomen in het definitieboekje is gecontroleerd door de rekenkamer en komt overeen met het wijkprofiel.

controleerbaarheid
Net zoals in de vorige collegeperiode wordt de veiligheidsindex als betrouwbaar beschouwd.

inspanningen
Het college heeft toegelicht dat de inzet van veel verschillende onderdelen van de gemeentelijke organisatie moet bijdragen aan de realisatie van de target. In de vijf laagst scorende wijken worden op basis van nog uit te voeren analyses maatregelen genomen. Het college noemt verschillende voorbeelden van maatregelen die genomen kunnen worden. Bij de maatregelen worden burgers, ondernemers en andere organisaties betrokken. De collegetarget voldoet daarmee aan de norm ten aanzien van de toelichting op de inspanningen.

redactionele opmerking
In de laatste kolom van de eerste tabel op pagina 3 van het definitieboekje staan verkeerde jaartallen. In plaats van “Veiligheidsindex 2022 (gaat over 2021)” moet hier staan “Veiligheidsindex 2026 (gaat over 2025)”.

2-3-2 target 2: naastplaatsingen en zwerfafval

collegetarget 2026: naastplaatsingen en zwerfafval
We verminderen naastplaatsingen en zwerfafval in de 20 wijken die het slechtst scoren. Doel in deze collegeperiode is een stijging van de CROW-score op naastplaatsingen en zwerfafval met gemiddeld 5 procentpunt over alle 20 wijken.

doelformulering
De collegetarget voldoet aan de normen *specifiek*, *meetbaar* en *tijdgebonden*. De nulmeting gaat over het jaargemiddelde van 2021 en heeft daarmee een begindatum die voor de collegeperiode ligt. Omdat de scores die vergeleken worden jaargemiddelden zijn, is dat voldoende actueel.

nulmeting
Voor de nulmeting gebruikt het college de gemiddelde score over 2021 op naastplaatsingen en zwerfafval over de 20 slechtste wijken. De nulmeting voldoet in opzet aan de normen ten aanzien van een nulmeting. De nulmeting zelf is nog niet door de rekenkamer gecontroleerd.

controleerbaarheid
De target is in opzet controleerbaar. De metingen worden volgens de landelijke CROW-systematiek uitgevoerd door een onafhankelijk bedrijf en worden door de rekenkamer als betrouwbaar beschouwd. Bij de beoordeling van de nulmeting zal de rekenkamer de registratie verder toetsen aan de normen ten aanzien van de controleerbaarheid.

inspanningen
Het college heeft toegelicht dat de inzet van meerdere onderdelen van de gemeentelijke organisatie moet bijdragen aan de realisatie van de target. In de 20 slechtst scorende wijken worden maatregelen genomen die door het college in de target zijn toegelicht. Bij deze maatregelen worden burgers betrokken. De collegetarget voldoet daarmee aan norm ten aanzien van de toelichting op de inspanningen.

2-3-3 target 3: groen

collegetarget 2026: groen
In deze collegeperiode wordt 20 ha groen erbij gerealiseerd of wordt de planvorming afgerond en start de uitvoering ervan uiterlijk in 2026.

doelformulering
De collegetarget voldoet aan de normen *specifiek* en *meetbaar*. De target voldoet deels aan de norm *tijdgebonden*. Volgens deze norm ligt de begindatum waarop gestart wordt met meten “in of vlak voor de collegeperiode”. Het college telt projecten vanaf 1 december 2021 mee als ze nog niet zijn meegeteld bij de collegetarget groen in de vorige collegeperiode. Daardoor worden projecten meegeteld van ruim voor deze collegeperiode, terwijl het bij de gebruikte meetmethode mogelijk is om op ieder moment te starten met de meting.

nulmeting
Voor het onderdeel groene daken wordt een nulmeting gedaan met een analyse van een luchtfoto van het voorjaar van 2022. De gebruikte methode voor de nulmeting voldoet in opzet aan de normen voor de nulmeting (*relevant* en *tijdspecifiek*), omdat de methode dezelfde is als bij de collegetarget in de vorige collegeperiode. De rekenkamer heeft de nulmeting voor groene daken nog niet gecontroleerd.

controleerbaarheid
De registratie van inrichtings- en onderhoudsplannen en de analyse van luchtfoto’s beschouwt de rekenkamer als betrouwbare meetsystemen, net zoals in voorgaande collegeperiode. De methoden zijn in de vorige collegeperiode gecontroleerd en bleken toen controleerbaar.

Bij het beoordelen van de realisatie zal de rekenkamer ook controleren hoe het college nagaat dat plannen uit de vorige collegeperiode niet opnieuw meegeteld worden in de realisatie.[10]

inspanningen
Het college heeft toegelicht welke maatregelen genomen worden om groen toe te voegen in de gemeente. Het gaat met name om het toevoegen van groen in inrichtings- en onderhoudsplannen. De collegetarget voldoet daarmee aan norm ten aanzien van de toelichting op de inspanningen.

2-3-4 target 4: schil om de school

collegetarget 2026: schil om de school
In het schooljaar 2025/2026 hebben 100 basis- en voortgezet onderwijs scholen, met een achterstandsscore hoger dan 0, een schil om de school waarin minimaal 1 van onderstaande interventies is opgenomen:

- Tutoren
- Mentoren
- Schoolzorgteams PO
- Preventief Jongerenwerk op school
- Slim organiseren met Kunstvakdocenten
- Expeditie Digitaal

doelformulering
De collegetarget voldoet aan de normen *specifiek*, *meetbaar* en *tijdgebonden*.

In het definitieboekje geeft het college aan dat er een deelmeting wordt gedaan naar de effectiviteit en efficiëntie van de inzet van jongerenwerk op scholen. De rekenkamer ziet dit als een aparte indicator die geen onderdeel is van de collegetarget. Daarom beoordeelt de rekenkamer dit onderdeel niet.

nulmeting
De nulmeting voldoet in opzet aan de normen ten aanzien van een nulmeting. De rekenkamer heeft nog niet gecontroleerd hoeveel scholen een achterstandsscore hebben en welke interventies al worden ingezet op scholen ten behoeve van het beoordelen van de nulmeting.

controleerbaarheid
Omdat een nieuw meetsysteem ontwikkeld zal worden, heeft de rekenkamer de meetmethode nog niet kunnen controleren.

inspanningen
Het college heeft toegelicht dat de interventies via inkoop en subsidie bij scholen worden ingezet. Ook heeft het college toegelicht wat de interventies zijn en dat door inzet van deze interventies het schoolpersoneel wordt ontzorgd waardoor verbetering

10 De rekenkamer beoordeelt in het onderzoek naar groene buitenruimte (opzet gepubliceerd in mei 2022) ook welke waarde de groene buitenruimte heeft voor klimaatadaptatie en bewoners.

van de kwaliteit en effectiviteit van het onderwijs mogelijk wordt. De collegetarget voldoet daarmee aan de norm ten aanzien van de toelichting op de inspanningen.

De rekenkamer merkt op dat met deze target een sterke nadruk ligt op het meten van output (het aantal scholen waarop een maatregel is ingezet) en minder op de maatschappelijke effecten (bijvoorbeeld de verbetering van achterstandsscores).

2-3-5 target 5: schuldhulpverlening

collegetarget 2026: schuldhulpverlening
In deze collegeperiode vergroten we de instroom in de schuldhulpverlening door in totaal 15.750 intakes af te nemen en pakken we schulden aan door in totaal 8.200 schuldregelingen te starten.

doelformulering
De collegetarget voldoet aan de norm *specifiek* en is een meervoudige target. Er worden namelijk twee variabelen gemeten: de instroom in de schuldhulpverlening en de start van schuldregelingen. Dit betekent dat de target enkel behaald wordt als beide onderdelen worden gehaald.

De collegetarget voldoet aan de norm *meetbaar* en deels aan de norm *tijdgebonden*. De begindatum staat namelijk niet in het definitieboekje. Het college noemt wel 'deze collegeperiode' als periode, maar het is niet duidelijk welke datum hiermee wordt bedoeld.

nulmeting
Er is geen nulmeting van toepassing, aangezien het gaat om intakes en regelingen in de collegeperiode. Bij de start van de collegeperiode was dit aantal dus nul.

controleerbaarheid
Allegro wordt als bronsysteem voor de registratie van deze target in opzet als betrouwbaar beschouwd, net zoals in voorgaande collegeperiode bij de target schuldenaanpak. In de vorige collegeperiode ging het om de registratie van ondersteuningsplannen, nu gaat het om de registratie van intakes en schuldregelingen. De rekenkamer gaat de meetmethode hiervan beoordelen.

inspanningen
Het college heeft toegelicht welke inspanningen het neemt om de instroom in de schuldhulpverlening te verhogen. Het college wil inzetten op samenwerking met partijen in de stad om ervoor te zorgen dat meer Rotterdammers de weg naar de gemeentelijke ondersteuning vinden. Daarnaast blijft het in de stad communiceren over het gemeentelijk ondersteuningsaanbod. De collegetarget voldoet daarmee aan de norm ten aanzien van de toelichting op de inspanningen.

redactionele opmerkingen
- In tabel A staat in de kolom van 2025 in het vakje eronder "15.750 (cumulatief) 5.550 in 2024". Dit moet zijn: "15.750 (cumulatief) 5.550 in 2025";
- Het laatste gedeelte over "rapportage en verantwoording" ontbreekt.

Rekenkamer
ROTTERDAM

2-3-6 target 6: bijstand

collegetarget 2026: bijstand
Minder Rotterdammers in de bijstand: in deze collegeperiode (eind 2025) daalt het aantal bijstandsuitkeringen in Rotterdam naar 30.000.

doelformulering
De collegetarget voldoet aan de normen *specifiek* en *meetbaar*. De nulmeting komt niet overeen met de begindatum in de target, namelijk "deze collegeperiode". Daarmee is de target deels niet *tijdgebonden* (zie nulmeting).

nulmeting
Het college wil over vier volledige jaren rapporteren en gebruikt daarom de stand van het aantal bijstandsuitkeringen op 31 december 2021 als nulmeting. Met het gebruikte registratiesysteem (Socrates) is het mogelijk om op ieder moment een overzicht te geven van het aantal bijstandsuitkeringen. Het is daarom mogelijk om een nulmeting te doen bij de start van de collegeperiode. In de Eerste Herziening 2022 staat bijvoorbeeld al een recenter cijfer, namelijk 34.218 per eind april.[11] De nulmeting sluit dus niet aan op de formulering in de target ("in deze collegeperiode") en is dus niet actueel.

De nulmeting van 31 december 2021 is gecontroleerd. Het aantal bijstandsuitkeringen van 34.624 komt overeen met de verantwoording.

controleerbaarheid
Socrates wordt als bronsysteem voor de registratie van uitkeringen als betrouwbaar beschouwd, net zoals in de vorige collegeperiode.

inspanningen
Het college heeft deels toegelicht welke (extra) inspanningen het neemt om het aantal bijstandsuitkeringen te verlagen. Van een aantal maatregelen is de financiering namelijk nog onzeker. Ook blijkt uit de toelichting dat het halen van de target voor een groot deel afhankelijk is van externe factoren zoals de economische conjunctuur. Het Rotterdams Arbeidsmarktperspectieffonds (RAP010) wordt uitgevoerd in samenwerking met scholen en bedrijven. Deze partijen financieren de helft van de ontwikkeltrajecten uit het fonds. De collegetarget voldoet daarmee deels aan de norm ten aanzien van de toelichting op de inspanningen.

2-3-7 target 7: woningbouw

collegetarget 2026: woningbouw
Het college start in de komende vier jaar met de bouw van 14.000 – 16.000 nieuwe woningen. Van deze woningen (uitgezonderd tijdelijke woningen) behoort 20% (tussen de 2.800 - 3.200 woningen) tot het sociale segment en 35% (4.900 - 5.600 woningen) tot het middensegment.

11 Gemeente Rotterdam, 'Eerste herziening 2022, Inkomensregelingen – Inkomen', geraadpleegd op 12 oktober 2022 via: https://watdoetdegemeente.rotterdam.nl/eersteherziening2022/programmas/werk-en-inkomen/inkomensregelingen-inkome/

doelformulering
Deze target voldoet deels aan de norm *specifiek*, omdat het uit vijf onderdelen bestaat, namelijk:
a de start bouw van het totaal aantal woningen (14.000);
b het absolute aantal woningen in het sociale segment (2.800);
c het aandeel woningen in het sociale segment (20%);
d het absolute aantal woningen in het middensegment (4.900);
e en het aandeel woningen in het middensegment (35%).

Voor de beoordeling van de collegetargets 2022 – 2026 heeft de rekenkamer de norm *specifiek* aangepast, zodat ook meervoudige targets binnen deze norm kunnen vallen. Het is volgens de rekenkamer echter aan te raden om niet meer dan drie subonderdelen te hanteren.

Uit ambtelijke toelichting blijkt dat de target alleen wordt gehaald als alle vijf de onderdelen zijn behaald. De rekenkamer zal de target dan ook zo beoordelen.

De target voldoet aan de norm *meetbaar*.

De target voldoet deels aan de norm *tijdgebonden*, omdat het college woningen meetelt vanaf 1 januari 2022. Die datum ligt niet in of vlak voor de collegeperiode, terwijl het bij de gebruikte meetmethode mogelijk is om op ieder moment te starten met de meting.

overige opmerkingen doelformulering
- De prijscategorieën die worden gehanteerd voor de segmenten sociaal en midden worden conform de woonvisie jaarlijks bijgesteld en in een factsheet opgenomen. De informatie in de factsheet is dermate uitgebreid dat het verklaarbaar is dat die niet in het definitieboekje is opgenomen.
- Het college wil starten met de bouw van 1.600 studentenwoningen. De rekenkamer merkt op dat de zelfstandige studentenwoningen volgens het definitieboekje meetellen in het aantal én het aandeel woningen (subdoelstellingen b t/m e) dat het college wil realiseren in het betaalbare segment, als ze in deze prijsklasse vallen. Dit deel van de woningen is dus bestemd voor een beperkte doelgroep.
- De rekenkamer gaat ervanuit uit dat de target is behaald als de onderkant van de bandbreedte is behaald.

nulmeting
Een nulmeting is niet van toepassing omdat het hier gaat om het aantal nieuwe of vernieuwde woningen, dat wil zeggen nieuwbouw, transformatie en vernieuwbouw, sinds de peildatum.

controleerbaarheid
Voor de registratie van de start bouw wordt het systeem BoPro gebruikt, waarbij fysieke waarnemingen worden gedaan. Bopro wordt als bronsysteem voor start bouw als betrouwbaar beschouwd, net zoals in de vorige collegeperiode.

De rekenkamer heeft nog niet kunnen vaststellen of de target controleerbaar is op de onderdelen ‘tijdelijke woningen’ en ‘prijssegmentering’. Het college wil namelijk tijdelijke woningen bouwen. In het definitieboekje is niet toegelicht hoe deze woningen worden geregistreerd. Uit ambtelijke toelichting blijkt dat de gemeente

registreert als er sprake is van een tijdelijke vergunning voor een woning. Omdat deze woningen niet meetellen voor subdoelstellingen b tot en met e, is het voor de target van belang dat deze registratie juist en volledig is. De rekenkamer heeft deze registratie nog niet beoordeeld. Ook heeft de rekenkamer nog niet gecontroleerd of de prijssegmentering (huur en koop) juist en volledig wordt geregistreerd in BoPro.

inspanningen
De collegetarget voldoet aan de norm ten aanzien van de toelichting op de inspanningen. Het college heeft toegelicht welke inspanningen het neemt om de komende vier jaar te starten met de bouw van 14.000 – 16.000 nieuwe woningen. Het college wil onder meer nieuwe afspraken maken met de bouwsector en heeft € 25 mln. gereserveerd om onrendabele investeringen van betaalbare woningen af te dekken. Bij deze inspanningen worden onder andere Rotterdammers en de bouwsector betrokken.

2-3-8 target 8: verkeersveiligheid[12]

collegetarget 2026: verkeersveiligheid
We verbeteren de verkeersveiligheid in Rotterdam door effectieve maatregelen te treffen op de dertig meest verkeersonveilige locaties in de stad.

doelformulering
Volgens de formulering van de target worden er maatregelen getroffen op de dertig meest verkeersonveilige locaties in de stad. De lijst met 'meest verkeersonveilige locaties' is het uitgangspunt bij de selectie, maar uit de toelichting blijkt dat hier een aantal uitzonderingen op worden gemaakt. Dit zijn de context van een locatie, afstemming met andere werkzaamheden en technische uitvoerbaarheid en kostenefficiency. Omdat het gaat om onderbouwde uitzonderingen is de target naar het oordeel van de rekenkamer voldoende *specifiek*.

De target voldoet aan de norm *meetbaar*.

De target voldoet aan de norm *tijdgebonden*. De werkwijze bij de target wijkt wel af van de meeste collegetargets. Volgens het definitieboekje wordt de nulmeting voor het vaststellen van de dertig meest verkeersonveilige situaties jaarlijks uitgevoerd. De eerste meting is in de eerste helft van 2023. Uit de lijst van dertig verkeersonveilige locaties worden vervolgens, op basis van een puntensysteem, tien plekken geselecteerd voor interventie. Voorafgaand aan de interventie doet het college een schouw van de verkeerssituatie. Deze schouw geldt als gedetailleerde nulmeting van de verkeersonveilige locatie.

De lijst met dertig meest verkeersonveilige situaties wordt jaarlijks geactualiseerd. Gezien de aard van de target, is dat logisch. De context kan er namelijk voor zorgen dat de verkeersveiligheid op een locatie verandert, waardoor een locatie van de lijst met de meest verkeersonveilige locaties afvalt. Uit deze lijst worden locaties geselecteerd die worden aangepakt, waarbij de tekst in het definitieboekje er op lijkt te duiden dat dit niet op volgorde van één tot dertig gebeurt. De vraag is hoe de

12 De rekenkamer zal in 2023 een onderzoek starten naar de verkeersveiligheid. Bevindingen uit dit onderzoek kunnen gebruikt worden bij de tussentijdse en eindbeoordeling van deze target.

geactualiseerde lijst van verkeersonveilige situaties zich gaat verhouden tot het aantal locaties die worden aangepakt en de locaties die al zijn aangepakt. Als er bijvoorbeeld al tien locaties zijn aangepakt en er worden opnieuw 30 locaties geselecteerd dan kunnen ook locaties worden gekozen die niet bij de top dertig horen, maar in dit voorbeeld bij de top veertig. Verder is de vraag hoe wordt omgegaan met reeds geselecteerde locaties die in de volgende ronde niet meer in de top 30 staan, bijvoorbeeld omdat andere locaties onveiliger zijn geworden. De rekenkamer adviseert het college hierbij stil te staan en zal er bij de tussentijdse beoordeling op terug komen.

nulmeting
De rekenkamer heeft de nulmeting nog niet gecontroleerd (zie controleerbaarheid).

controleerbaarheid
Bij de target wordt gebruikgemaakt van een nieuw meetsysteem dat bestaat uit drie onderdelen, namelijk:
- de selectie van de lijst met verkeersonveilige locaties op basis van beoordeling van de weginrichting, een verkeersveiligheidsenquête en registratie van ongevallen;
- de registratie van de uitzonderingen op de lijst van meest onveilige verkeerslocaties op basis van de context van een locatie, afstemming met andere werkzaamheden en technische uitvoerbaarheid en kostenefficiency;
- de registratie van de effectiviteit van maatregelen op basis van een schouw en meet- en analysemethoden.

Omdat er een nieuw meetsysteem ontwikkeld wordt, heeft de rekenkamer de meetmethode nog niet kunnen controleren.

inspanningen
Uit de toelichting op de inspanningen blijkt dat de gemeente maatregelen neemt die bij de verkeerssituatie passen. De effectiviteit van deze maatregelen wordt gemeten of blijkt uit wetenschappelijk onderzoek. De collegetarget voldoet daarmee aan de norm ten aanzien van de toelichting op de inspanningen.

2-3-9 target 9: CO_2-reductie

collegetarget 2026: CO_2-reductie
We leveren de Rotterdamse bijdrage aan de landelijke reductienorm van 55% in 2030 en daarvoor zetten we voor het stedelijk gebied in op minimaal 25% CO2-reductie in 2025, gemeten ten opzichte van 1990.

doelformulering
Deze target voldoet niet aan de norm *specifiek*. Door de formulering in het definitieboekje is het onduidelijk of de doelstelling voor 2030 al dan niet onderdeel is van de target. Uit ambtelijke toelichting blijkt dat de target zich enkel richt op de reductie voor het stedelijke gebied in 2025. Omdat het eerste deel van de target niet wordt gemeten, raadt de rekenkamer aan dat deel achterwege te laten en zal de rekenkamer dat in de tussentijdse en eindbeoordeling van de target ook doen om verwarring over het oordeel, zoals die bij de vorige eindbeoordeling ontstond, te voorkomen.

Daarnaast merkt de rekenkamer op dat de definitie van CO_2-uitstoot in het stedelijk gebied in het definitieboekje ingewikkeld is geformuleerd. Uit ambtelijke toelichting blijkt dat het in de target gaat om de volgende onderdelen:

a gebouwde omgeving: CO_2 die direct vrijkomt binnen de grenzen van de stad door het verbranden van aardgas bij gebouwen;
b brandstoffen mobiliteit: CO_2 die direct vrijkomt binnen de grenzen van de stad door het verbranden van brandstoffen in het vervoer;
c elektriciteitsgebruik mobiliteit: CO_2 die indirect vrijkomt door het opwekken van de elektriciteit voor het elektrische vervoer in de stad;
d elektriciteits- en warmtegebruik gebouwde omgeving: CO_2 die indirect vrijkomt door het opwekken van de elektriciteit en de stadswarmte voor de gebouwen in de stad.

De target voldoet wel aan de norm *meetbaar*. Het college noemt in de target de CO_2-uitstoot in 1990 als referentie, maar de uitstoot in 2021 wordt als nulmeting gehanteerd. Het college wil dat de CO_2-uitstoot in 2025 is gedaald naar 2,58 Mton (25% daling ten opzichte van 1990) ten opzichte van de CO_2-uitstoot in 2021 (3,09 Mton, 10% daling ten opzichte van 1990). De geambieerde daling in deze target in de periode 2021 – 2025 is dus 16,5% ofwel 0,51 Mton.

De target voldoet ook aan de norm *tijdgebonden*. De nulmeting heeft betrekking op het jaar 2021, maar een meer recentere meting is niet beschikbaar, omdat de DCMR de uitstoot achteraf berekent. In de target ontbreken de mijlpalen. Uit het definitieboekje blijkt dat die later worden toegevoegd, omdat er nog enkele onzekere factoren zijn over de inspanningen. De mijlpalen worden toegevoegd na doorrekening van de DCMR in het voorjaar van 2023. Dit is voldoende toegelicht en daarmee is de target voldoende meetbaar.

nulmeting
De nulmeting is gecontroleerd en wordt door de rekenkamer als betrouwbaar beschouwd (zie ook controleerbaarheid). In tabel 2-4 staat de uitstoot uitgesplitst naar de verschillende onderdelen zoals hierboven beschreven.

tabel 2-4: stedelijke CO_2 uitstoot conform DCMR-rapportage

Onderdeel	CO_2-uitstoot 2021 in kton
gebouwde omgeving	919
brandstoffen mobiliteit	1.024
elektriciteitsgebruik mobiliteit	77
elektriciteits- en warmtegebruik gebouwde omgeving	1.068
Totaal	**3.088**

controleerbaarheid
De gegevens van de DCMR worden door de rekenkamer als betrouwbaar beschouwd, net als in de voorgaande collegeperiode bij de target CO_2.

inspanningen
Het college heeft niet voldoende toegelicht met welke inspanningen de reductie van 25% CO_2 moet worden behaald. Dit komt volgens het college door onduidelijkheid over

de financiering en randvoorwaarden. De collegetarget voldoet daarmee niet aan de norm ten aanzien van de toelichting op de inspanningen.

2-3-10 target 10: woon(zorg)concepten

collegetarget 2026: woon(zorg)concepten
In de collegeperiode 2022-2026 realiseren we minimaal 14 Thuisplusflats voor ouderen en starten we met de bouw van nieuwe woon(zorg)complexen voor ouderen, zodat in totaal 24 voorzieningen beschikbaar komen.

doelformulering
De target voldoet aan de norm *specifiek*. De target is meervoudig, want er worden twee variabelen gemeten, namelijk de realisatie van het aantal thuisplusflats (14) en het totaal aantal voorzieningen voor ouderen dat beschikbaar komt (optelsom thuisplusflats en nieuwe woon(zorg)complexen, totaal 24). Dit betekent dat de target enkel gehaald wordt, als beide onderdelen worden gehaald.

De collegetarget voldoet aan de normen *meetbaar* en *tijdgebonden*.

nulmeting
Een nulmeting is niet op de target van toepassing.

controleerbaarheid
Omdat er een nieuw meetsysteem ontwikkeld wordt, heeft de rekenkamer de meetmethode nog niet kunnen controleren.

Bij de controle van de realisatie van de thuisplusflats moet worden gecontroleerd of de overeenkomsten en aanbestedingsdocumenten van alle thuisplusflats overeenkomen met de definitie van thuisplusflats in het definitieboekje.

Bij de controle van de start bouw van woon(zorg)concepten moet worden gecontroleerd of de nieuwe woon(zorg)concepten voldoen aan de definitie zoals opgenomen in het definitieboekje. Voor de registratie van de start bouw wordt het systeem BoPro gebruikt, waarbij fysieke waarnemingen worden gedaan. BoPro wordt als bronsysteem voor start bouw als betrouwbaar beschouwd, net zoals bij de target woningbouw in de vorige collegeperiode.

inspanningen
Volgens het definitieboekje is het college initiator van de thuisplusflats en heeft de gemeente een faciliterende en stimulerende rol. Uit de omschrijving wordt niet duidelijk hoe deze rol ingevuld wordt en welke maatregelen en activiteiten de gemeente uitvoert om de target te realiseren.

De nieuwe woon(zorg)complexen zijn al in voorbereiding, aangezien de voorbereidingstijd volgens het college zeven tot tien jaar is. De gemeente geeft per project een andere invulling aan haar rol. Het is niet duidelijk of de gemeente extra inspanningen doet om dit deel van de target te realiseren.

Omdat slechts deels duidelijk is welke maatregelen en activiteiten de gemeente inzet om de doelstelling te bereiken, voldoet de target deels aan de norm ten aanzien van de toelichting op de inspanningen.

2-3-11 target 11: jeugdpreventie

collegetarget 2026: jeugdpreventie
Vanaf 2023 ronden jaarlijks gemiddeld 5000 kinderen en jongeren (en/of hun ouders/verzorgers) een goed onderbouwde of bewezen effectieve preventieve jeugdinterventie af.

doelformulering
De collegetarget voldoet aan de normen *specifiek* en *meetbaar*. Het college registreert de 5.000 interventies (in totaal 15.000 interventies in de periode 2023 – 2026), niet het aantal deelnemers. Dit betekent dat deelnemers mogelijk meerdere keren worden meegeteld.

De target voldoet ook aan de norm *tijdgebonden*. Hoewel de begindatum van de target (1 januari 2023) na de start van de collegeperiode valt, is een eerdere datum niet mogelijk. Dat komt omdat subsidievaststellingen jaarlijks worden gedaan.

nulmeting
Een nulmeting is niet op de target van toepassing.

controleerbaarheid
De meetmethode van de target is in opzet controleerbaar. De eindrapportages van 2023 en 2024 worden door een accountant gecontroleerd. De rekenkamer acht een tussentijdse rapportage voor de eerste helft van 2025 zonder accountantscontrole betrouwbaar als de rapportages van 2023 en 2024 betrouwbaar zijn en hetzelfde registratiesysteem wordt gebruikt. De manier van extrapoleren wordt door de rekenkamer beoordeeld bij de controle van de eindrealisatie van de target. In de toelichting staat dat de benodigde informatie uit de eindrapportages van de aanbieders handmatig in een Exceloverzicht wordt gezet en dat er geen geautomatiseerd systeem voor beschikbaar is. In dit kader zal de rekenkamer ook de aansluiting tussen de eindrapportages en het Exceloverzicht controleren.

inspanningen
De collegetarget voldoet aan de norm ten aanzien van de toelichting op de inspanningen. Deelnemers worden gekoppeld aan verschillende preventieve jeugdinterventies, gericht op onder meer opvoedvaardigheden van ouders/verzorgers, het voorkomen van middelengebruik en gaming bij kinderen en jongeren en het versterken van sociaal-emotionele vaardigheden. Bij deze inspanningen worden onder anderen jeugdpreventie-aanbieders betrokken.

2-3-12 target 12: sportdeelname

collegetarget 2026: sportdeelname
We realiseren in de collegeperiode 2022-2026 een 10% toename in de sportdeelname.

doelformulering
De collegetarget voldoet aan de normen *specifiek* en *meetbaar*. De target voldoet niet aan de norm *tijdgebonden* omdat de mijlpalen van seizoenen 2022/23 en 2023/24 ontbreken in het definitieboekje. Er zijn dus geen tussendoelstellingen, maar alleen een doelstelling voor eind 2025.

nulmeting
Voor de nulmeting neemt het college het gemiddelde van november 2021 en april 2022. De nulmeting voldoet daarmee in opzet aan de normen ten aanzien van een nulmeting. De rekenkamer heeft de nulmeting nog niet gecontroleerd (zie controleerbaarheid).

controleerbaarheid
Op basis van de beschrijving in het definitieboekje gaat de rekenkamer ervan uit dat er sprake is van een bestaand meetsysteem, namelijk de halfjaarlijkse vragenlijst met Sportdeelname Index (SDI) van NOC*NSF voor Rotterdam. Het gaat hierbij om een bestaande meetmethode van een extern onderzoeksbureau. De rekenkamer heeft nog geen toelichting ontvangen op deze index, zoals op de grootte en representativiteit van de steekproef. De rekenkamer beoordeelt deze meetmethode in opzet als controleerbaar. Op basis van een verdere toelichting op de meetmethode kan de rekenkamer de controleerbaarheid definitief beoordelen.

inspanningen
Het college heeft toegelicht welke (extra) inspanningen het neemt om sportdeelname te verhogen. Niet alle maatregelen zijn uitgewerkt, omdat bepaalde onderzoeken nog lopen. Er is voldoende toegelicht met welke partners het college wil samenwerken om de doelstelling te behalen. De collegetarget voldoet daarmee deels aan de norm ten aanzien van de toelichting op de inspanningen.

In november 2021 waren er coronamaatregelen die ook consequenties hadden voor deelname aan sport. In het definitieboekje is niet duidelijk gemaakt of deze maatregelen eventuele gevolgen hebben voor de nulmeting, terwijl dat niet ondenkbaar is.

2-3-13 target 13: bedrijfsruimte

collegetarget 2026: bedrijfsruimte
De doelstelling voor deze collegeperiode is voldoende bedrijfsruimte door te zorgen dat de omvang m^2 bedrijfsruimte gelijk blijft aan het huidige niveau.

doelformulering
De collegetarget voldoet aan de normen *specifiek* en *meetbaar*.

De target voldoet deels aan de norm *tijdgebonden*. De begindatum waarop gestart wordt met meten is namelijk niet in of vlak voor de collegeperiode. Het college wil over vier volledige jaren rapporteren en gebruikt daarom de stand van de omvang m^2 bedrijfsruimte op 31 december 2021 als nulmeting. Bij de gebruikte gemeentelijke Basisadministratie Adressen en Gebouwen (BAG) is het mogelijk om op ieder moment een overzicht te geven van de omvang m^2 bedrijfsruimte. Het is daarom mogelijk om een nulmeting te doen bij de start van de collegeperiode.

nulmeting
De nulmeting voldoet in opzet aan de normen voor de nulmeting. De rekenkamer heeft de nulmeting nog niet gecontroleerd (zie controleerbaarheid).

controleerbaarheid
Volgens de toelichting wordt BAG als bronsysteem voor de registratie van de omvang m^2 bedrijfsruimte gebruikt, net zoals in de collegeperiode 2014-2018 voor het meten van de collegetarget inzake aanpak van de kantorenvoorraad. Destijds ging het om de omvang m^2 kantorenvoorraad, nu gaat het om de registratie van de omvang m^2 bedrijfsruimte. Volgens de toelichting zal het in gebruik zijnde metrage bedrijfsruimte dat geregistreerd staat op de functie industrie gemeten worden. De rekenkamer beoordeelt deze meetmethode in opzet als controleerbaar. De rekenkamer gaat de meetmethode hiervan nog beoordelen.

inspanningen
Het college heeft nog niet toegelicht welke inspanningen het neemt om de omvang m^2 bedrijfsruimte op het huidige niveau te houden. Wel wordt in de toelichting een actieplan bedrijfsruimte genoemd dat eind eerste kwartaal 2023 gaat verschijnen. In de toelichting staat dat het instrumentarium zich richt op vier sporen, maar het college maakt niet duidelijk welke instrumenten worden ingezet. De collegetarget voldoet daarmee deels aan de norm ten aanzien van de toelichting op de beleidsinspanningen.

redactionele opmerking
In het definitieboekje dat naar de raad is gestuurd is, is de onderstaande tekst onder het kaartje weggevallen. De rekenkamer heeft deze tekst wel meegenomen in haar beoordeling van de target.

“Voor het meten van het collegetarget bedrijfsruimte wordt gebruik gemaakt van de gegevens in de BAG (basisadministratie adressen en gebouwen). De BAG is de officiële en gemeentelijke databron voor het meten van het target. De feitelijke meting vindt plaats op peildata 1 januari 2022 en 1 januari 2026. Om de voortgang op het target te monitoren zal op 1 januari van elk tussenliggende jaar een uittreksel uit de BAG gehaald worden. Gemeten wordt het in gebruik zijnde metrage bedrijfsruimte dat geregistreerd staat op de functie industrie. Het collegetarget richt zich op de stedelijke economie en is daarom exclusief havengebied (met uitzondering van de Sluisjesdijk waar stedelijke functies voorzien zijn in de toekomst), alle objecten binnen het uitgelichte gebied op de kaart worden daarin meegenomen.”

2-3-14 target 14: tevredenheid concerndienstverlening

collegetarget 2026: tevredenheid concerndienstverlening
We willen dat aan het eind van de collegeperiode 2023-2026 minder Rotterdammers ontevreden (≤6) zijn over hun contact met de gemeente Rotterdam. In 2025 is het percentage Rotterdammers dat ontevreden is over hun contact met de gemeente met 30% gedaald ten opzichte van 2021.

doelformulering
De collegetarget voldoet aan de normen *specifiek*, *meetbaar* en *tijdgebonden*.

In de toelichting staat dat het aantal contactopties gedurende de collegeperiode mogelijk wordt uitgebreid en dat dit geen invloed heeft op het ambitieniveau of de meetsystematiek. De rekenkamer merkt op dat het college niet heeft aangegeven of dit mogelijk invloed heeft op de resultaten. Het is namelijk niet ondenkbaar dat het per contactoptie verschilt hoe tevreden klanten zijn over het contact, door bijvoorbeeld de manier van contact of het type vraag per contactoptie.

nulmeting
De nulmeting is de gemiddelde realisatie van de indicator Algemene (on)tevredenheid in 2021. In 2021 was 86% van de Rotterdammers tevreden over het contact met de gemeente (algemene tevredenheid) en 14% was ontevreden. De rekenkamer heeft de nulmeting van de mate van ontevredenheid (14%) nog niet gecontroleerd. De nulmeting voldoet in opzet aan de normen ten aanzien van een nulmeting.

controleerbaarheid
De controleerbaarheid van het meet- en registratiesysteem is nog onbekend. De rekenkamer gaat de meetmethode hiervan nog beoordelen.

inspanningen
Uit de toelichting op de inspanningen blijkt dat het college maatregelen neemt die gebaseerd zijn op het Programma Dienstverlening 2018-2022 en de daaropvolgende opgave Dienstverlening 2023-2026. Deze maatregelen zijn gericht op het verhogen van de tevredenheid van Rotterdammers over hun contact met de gemeente en daarmee het verlagen van de ontevredenheid. De collegetarget voldoet daarmee aan de norm ten aanzien van de toelichting op de inspanningen.

2-3-15 target 15: wijk aan zet

collegetarget 2026: Wijk aan Zet
Het college realiseert (in deze collegeperiode) naar het oordeel van de wijkraad 75% van de acties die opgenomen zijn in de wijkplannen.

doelformulering
De collegetarget voldoet aan de normen *specifiek* en *meetbaar*.

De begindatum is de eerste meting van de mate waarin de acties zijn gerealiseerd aan het eind van 2023. De meting kan niet eerder worden gedaan omdat de wijkplannen

pas in 2023 door de gemeenteraad worden vastgesteld. Daarmee is de target niet tijdgebonden. Vanwege de context is dit wel verklaarbaar. Met de target wijk aan zet kiest het college voor een target in een context die nog in ontwikkeling is, waarbij het meetsysteem nog opgezet moet worden. Enerzijds stimuleert dit vernieuwing, anderzijds is hiervan het gevolg dat er pas ruim na de start van de collegeperiode gemeten kan worden.

nulmeting
Een nulmeting is hier niet van toepassing.

controleerbaarheid
De controleerbaarheid van het meet- en registratiesysteem DigiWap is nog onbekend. De rekenkamer gaat de meetmethode hiervan nog beoordelen.

inspanningen
Uit de toelichting op de inspanningen blijkt dat de maatregelen onderdeel zijn van allerlei beleidsprogramma's die uitmonden in een wijkakkoord. Een wijkakkoord raakt veel beleidsterreinen en kent een grote diversiteit aan doelen, resultaten en acties die (kunnen) leiden tot het verbeteren van de verschillende opgaven in de wijk. Gezien de aard van de target is het logisch dat de afzonderlijke maatregelen niet worden beschreven. De collegetarget voldoet daarmee aan de norm ten aanzien van de toelichting op de inspanningen. De rekenkamer merkt wel op dat de target sterk is gericht op prestaties (output) en minder op maatschappelijke effecten (outcome).

2-4 overzicht beoordeling opzet collegetargets

In de onderstaande tabel is per target weergegeven of is voldaan aan de gehanteerde normen.

tabel 2-5: overzicht toetsing collegetargets aan normen

collegetarget	specifiek	meetbaar	Tijdgebonden	nulmeting	controleerbaar	inspanningen
1. veiligheid	ja	ja	deels (slechts één mijlpaal, nulmeting ruim voor collegeperiode)	ja (gecontroleerd)	ja	ja
2. naastplaatsingen en zwerfafval	ja	ja	ja	ja, in opzet *	ja, in opzet *	ja
3. groen	ja	ja	deels (begindatum ruim voor collegeperiode)	ja, in opzet * (onderdeel groene daken)	ja	ja
4. schil om de school	ja	ja	ja	ja, in opzet *	nog niet te beoordelen	ja
5. schuldhulpverlening	ja	ja	deels (geen begindatum)	n.v.t.	ja, in opzet *	ja
6. bijstand	ja	ja	deels (begindatum ruim voor collegeperiode)	ja (gecontroleerd)	ja	deels
7. woningbouw	deels (te veel onderdelen)	ja	deels (begindatum ruim voor collegeperiode)	n.v.t.	nog niet te beoordelen	ja
8. verkeersveiligheid	ja	ja	ja	nog niet te beoordelen	nog niet te beoordelen	ja
9. CO_2	nee (voor meerdere uitleg vatbaar)	ja	ja	ja (gecontroleerd)	Ja	nee
10. woon(zorg)concepten	ja	ja	ja	n.v.t.	nog niet te beoordelen	deels
11. jeugdpreventie	ja	ja	ja	n.v.t.	ja, in opzet *	ja
12. sportdeelname	ja	ja	nee (mijlpalen ontbreken)	ja, in opzet *	nog niet te beoordelen	deels
13. bedrijfsruimte	ja	ja	deels (begindatum ruim voor collegeperiode)	ja, in opzet *	ja, in opzet *	deels
14. tevredenheid dienstverlening	ja	ja	ja	ja, in opzet *	nog niet te beoordelen	ja
15. wijk aan zet	ja	ja	nee (wijkplannen komen in 2023)	n.v.t.	nog niet te beoordelen	ja

*In opzet controleerbaar. De betrouwbaarheid van de metingen wordt op een later moment daadwerkelijk getoetst door de rekenkamer.

Rekenkamer
ROTTERDAM

3 conclusies en aanbevelingen

3-1 conclusies en toelichting

1 De rekenkamer heeft voor de beoordeling van de collegetargets 2022 – 2026 het normenkader aangepast op twee onderdelen. De eerste wijziging is dat targets die bestaan uit maximaal drie onderdelen nu ook aan de norm voldoen (meervoudig). Volgens de oude norm moesten targets bestaan uit één onderdeel (enkelvoudig). De tweede wijziging is de toevoeging van een nieuwe norm om de toelichting op de inspanningen van het college te beoordelen (zie conclusies 7 en 8).

2 De collegetargets veiligheid, schuldhulpverlening, woningbouw en woonzorgconcepten zijn meervoudig. Er worden twee of meer onderdelen gemeten. Dit betekent dat deze targets enkel worden gehaald als alle onderdelen worden gehaald.

3 De tien collegeleden hebben ieder minstens één collegetarget in hun portefeuille. De collegetargets zijn daarmee goed verdeeld over de collegeleden. De targets zijn verdeeld over tien van de achttien begrotingsprogramma's. Wel vallen relatief veel collegetargets onder het programma 'stedelijke ontwikkeling', namelijk vier. Met deze verdeling is een integraal debat op hoofdlijnen mogelijk.

4 De volgende targets zijn in hun huidige opzet niet goed bruikbaar als collegetargets, omdat ze op belangrijke onderdelen niet voldoen aan de normen:
3. groen;
5. schuldhulpverlening;
6. bijstand;
7. woningbouw;
9. CO_2;
12. sportdeelname;
13. bedrijfsruimte.

a De begindata van de collegetargets groen, bijstand, woningbouw en bedrijfsruimte liggen ruim voor de start van de collegeperiode. Bij deze targets is het echter mogelijk om een nulmeting te nemen die op of dichterbij de start van de collegeperiode ligt. Daarmee zijn deze targets niet tijdgebonden. Dit kan het college nog corrigeren.

Targets waarbij de begindatum ruim voor de collegeperiode ligt, geven een minder goed zicht op de prestaties van het college, omdat er prestaties worden meegeteld van de vorige collegeperiode. Zo was het aantal bijstandsuitkeringen eind april 2022 (34.218) lager dan op 31 december 2021 (34.624). Een langere periode meetellen betekent in dit geval ook dat de ambitie van het college lager is dan wanneer de begindatum op of dichtbij de start van de collegeperiode ligt.
Ook wekt de formulering van de targets de indruk dat de begindatum wel op of rond de start van de collegeperiode ligt. In de targets groen en bijstand staat 'deze

collegeperiode', in target woningbouw staat 'komende vier jaar' en in de target bedrijfsruimte staat 'huidige niveau'.

Bij de targets groen, bijstand en woningbouw was er in de vorige collegeperiode een vergelijkbaar collegetarget. Door een begindatum te nemen die direct aansluit op de einddatum van de collegetarget in de vorige collegeperiode, biedt een target inzicht in de doorlopende realisatie. Er is dan geen 'gat' tussen de twee collegetargets. De collegetargets zijn echter expliciet een instrument voor de gemeenteraad om te sturen op de prestaties binnen een collegeperiode. Het meenemen van een langere periode biedt mogelijk een beter inzicht in de lange termijn, maar zorgt er ook voor dat het instrument collegetargets minder bruikbaar wordt als sturingsinstrument voor de gemeenteraad. Voor zicht op de doorlopende realisatie kunnen andere indicatoren in bijvoorbeeld de planning- en controlcyclus worden gebruikt.

Bij target veiligheid ligt de nulmeting ook ruim voor de collegeperiode. De veiligheidsindex is namelijk samengesteld uit data van november 2020 tot en met oktober 2021. De rekenkamer maakt hierbij een uitzondering, omdat het vanwege de meetmethode (tweejaarlijkse enquêtering) niet mogelijk is om een nulmeting te hebben dichterbij de start van het college.

b Collegetarget schuldhulpverlening is niet bruikbaar omdat de begindatum ontbreekt. Daardoor is het niet duidelijk welke periode gemeten wordt. Het college kan dit nog corrigeren.

c Collegetarget woningbouw bestaat uit vijf onderdelen. Daarmee is de target niet voldoende specifiek. De rekenkamer geeft hiermee een signaal af. Mocht de target niet aangepast worden, dan zal de rekenkamer in de tussentijdse en eindbeoordeling wel de vijf onderdelen beoordelen, omdat het aanpassen van de norm niet eerder bekend was bij het college.

d Collegetarget CO_2 is in zijn huidige formulering niet bruikbaar, omdat het door de formulering in het definitieboekje onduidelijk is of de doelstelling voor 2030 al dan niet onderdeel is van de target. Daarmee is de target onvoldoende specifiek. Door de doelstelling uit de target te halen wordt de target wel bruikbaar. De lange termijn doelstelling kan vanzelfsprekend wel een kader bieden voor de gemeenteraad voor verantwoording op andere momenten, dan middels collegetarget.

e Collegetarget sportdeelname is niet bruikbaar omdat de target geen jaarlijkse mijlpalen heeft. Daardoor is het onduidelijk of de realisatie op koers ligt. Ook biedt de target daarmee onvoldoende informatie aan de gemeenteraad om bij te sturen. Het college kan dit nog corrigeren.

Ook bij een tweetal andere targets ontbreken jaarlijkse mijlpalen. Bij de target veiligheid is er slechts één mijlpaal in 2024. De rekenkamer maakt bij deze target een uitzondering, omdat het vanwege de meetmethode (enquêtering) niet wenselijk is om jaarlijks te meten. Bij de target CO_2 heeft het college toegelicht dat de mijlpalen in het voorjaar van 2023 worden toegevoegd nadat maatregelen zijn doorgerekend door de DCMR.

5 Collegetarget wijk aan zet is niet tijdgebonden omdat de begindatum pas eind 2023 is. Daarmee biedt de target beperkt informatie aan de gemeenteraad om bij te sturen. De rekenkamer beoordeelt de target echter wel als bruikbaar, omdat het vanwege de context van de target verklaarbaar is dat de begindatum pas eind 2023 is.

Eerder meten is niet mogelijk omdat de wijkplannen pas in 2023 worden vastgesteld. Met de target wijk aan zet kiest het college voor een target in een context die nog in ontwikkeling is, waarbij het meetsysteem nog opgezet moet worden. Enerzijds stimuleert dit vernieuwing, anderzijds heeft dit tot gevolg dat er pas ruim na de start van de collegeperiode gemeten kan worden.

6 De rekenkamer heeft de nulmeting van de targets veiligheid, bijstand en CO_2 gecontroleerd en juist bevonden. Bij de targets naastplaatsingen, groen, schil om de school, verkeersveiligheid, sportdeelname, bedrijfsruimte en tevredenheid dienstverlening is de nulmeting nog niet gecontroleerd.

7 Bij de collegetargets CO_2, woon(zorg)concepten en bedrijfsruimte is de inzet van maatregelen onduidelijk of afhankelijk van externe factoren.

Bij de collegetarget CO_2 heeft het college niet voldoende toegelicht met welke inspanningen de reductie van 25 % CO_2 moet worden behaald. Dit komt volgens het college door onduidelijkheid over de financiering en randvoorwaarden. Bij de collegetarget woon(zorg)concepten beschrijft het college wel de rol van de gemeente (faciliterend en stimulerend), maar in het definitieboekje staat niet welke maatregelen en activiteiten de gemeente uitvoert om de target te realiseren.

Bij de collegetarget bedrijfsruimte schrijft het college dat er in het eerste kwartaal van 2023 een actieplan bedrijfsruimte komt. In het definitieboekje is dus nog niet concreet gemaakt welke instrumenten worden ingezet.

8 Bij de target bijstand licht het college niet goed toe hoe de inspanningen bijdragen aan de beleidsdoelstellingen. Daardoor is het onduidelijk of het al dan niet behalen van de target kan worden verklaard door de inspanningen van het college.

Bij de target bijstand zijn wel de inspanningen beschreven, maar is het niet duidelijk of zij voldoende bijdragen om de doelstellingen te realiseren.

- Uit de toelichting op de target bijstand blijkt dat het halen van de target voor een groot deel afhankelijk is van externe factoren zoals de economische conjunctuur en de financiering van maatregelen.

3-2 aanbevelingen

1 Verbeter de collegetargets die in hun huidige opzet niet bruikbaar zijn:

a Pas de begindata van de collegetargets groen, bijstand, woningbouw en bedrijfsruimte aan naar een datum in of vlak voor de collegeperiode, zodat er goed zicht is op de collegeprestaties in deze collegeperiode.

b Verduidelijk de begindatum bij de collegetarget schuldhulpverlening.

c Voeg jaarlijkse mijlpalen toe aan de collegetarget sportdeelname.

d Overweeg het aantal onderdelen van de collegetarget woningbouw aan te passen naar maximaal drie.

e Schrap de doelstelling voor 2030 uit de collegetarget CO_2 zodat duidelijk is dat dit geen onderdeel is van de target.

2 Controleer de kwaliteit van meet- en registratiesystemen die nog niet controleerbaar zijn zo snel mogelijk.

3 Maak bij de collegetargets CO_2, woon(zorg)concepten en bedrijfsruimte zo snel mogelijk duidelijk welke maatregelen genomen worden.

4 Verduidelijk de relatie tussen de inspanningen en de doelstelling bij de collegetarget bijstand.

4 collegereactie

Met veel belangstelling hebben wij kennisgenomen van de beoordeling van de opzet van de door ons gekozen collegetargets zoals opgenomen in het definitieboekje. Eerst en vooral willen wij u danken voor het meedenken aan de voorkant met de formulering van de targets door middel van een voorlopige toets. Dat heeft ons geholpen de collegetargets scherper te formuleren en de meting te verbeteren. Bovendien helpt het rapport 'Tijd voor targets' om richting te geven aan de formulering van een representatieve set van collegetargets en het sturen op de realisatie daarvan.

Uit uw bevindingen blijkt dat het is gelukt om de collegetargets (redelijk) goed te verdelen over de portefeuilles en de begrotingsprogramma's. Daarbij hebben we gekozen voor een aantal nieuwe collegetargets dat onze ambities representeert, met het risico dat er nog niet altijd een kant en klaar meetsysteem ligt dat ook moet worden gecontroleerd of aan de normen van de rekenkamer wordt voldaan. Zo is het zoals u aangeeft nodig om te blijven leren, reflecteren en verbeteren, zodat de praktijk zich blijft ontwikkelen en het instrument van collegetargets niet sleets en gedateerd wordt en de meetsystemen betrouwbare informatie opleveren.

De collegetargets zijn te zien als concrete meetbare doelstellingen die prioriteit hebben in het geheel van de doelen, inspanningen en middeleninzet per begrotingsprogramma. Voor de collegetargets is het belangrijk dat de meting de complexe werkelijkheid zo goed mogelijk representeert, zodat een betrouwbaar en voor iedereen acceptabel beeld kan worden gegeven van doelbereik. Daarom is het begrijpelijk dat u het criterium van enkelvoudige formulering loslaat. Het is zoals u constateert een nadeel dat een meervoudige target enkel wordt gehaald als alle onderdelen worden gehaald. We gaan ervan uit dat u in de rapportages het doelbereik per onderdeel inzichtelijk maakt voor een goede beoordeling door de raad.

Uit het overzicht van de bevindingen voor alle collegetargets blijkt dat op de meeste criteria positief wordt gescoord, maar dat er nog werk is te verrichten. De eerste aanbeveling is om de collegetargets die in hun huidige opzet niet goed bruikbaar zijn te verbeteren. Die aanbeveling wordt grotendeels overgenomen. Onderdeel van die aanbeveling is om de begindata van collegetargets aan te laten sluiten op de collegeperiode. Deze aanbeveling wordt overgenomen, behalve als dat tot problemen in de uitvoering en/of rapportage leidt. Dat betekent dat de nulmeting voor de targets bijstand en groen wordt aangepast naar 1 juli, maar die voor de targets woningbouw en bedrijfsruimte niet. Nadere toelichting wordt hieronder per collegetarget gegeven. Verder zal de begindatum bij de collegetarget schuldhulpverlening worden verduidelijkt en worden jaarlijkse mijlpalen aan de collegetarget sportdeelname toegevoegd. De formulering van de collegetargets woningbouw en CO_2 worden aangepast conform de uw aanbevelingen:

- Collegetarget woningbouw: de formulering wordt aangepast, zodat de target nu bestaat uit drie elementen in plaats van vijf. De target wordt als volgt geformuleerd:

"Het college start in de komende vier jaar met de bouw van 14.000 – 16.000 nieuwe woningen. Van deze woningen (uitgezonderd tijdelijke woningen) behoort 20% tot het sociale segment en 35% tot het middensegment."
- Target CO_2: voor de duidelijkheid wordt de formulering van target wordt aangepast: "We zetten in op minimaal 25% CO_2-reductie in 2025 voor het stedelijk gebied, gemeten ten opzichte van 1990." Daarmee is de target gericht op de bijdrage die de gemeente levert aan de reductie van CO_2 uitstoot in het stedelijk gebied.

Bij nieuwe targets, zoals de targets wijk aan zet en verkeersveiligheid, wordt het meetsysteem zo snel als mogelijk ingericht en voor beoordeling door de rekenkamer voorgelegd. Dat geldt ook voor de resterende controles van nulmetingen en targets. Daarmee wordt uw tweede aanbeveling overgenomen.

De derde aanbeveling om zo snel mogelijk duidelijk te maken bij de collegetargets CO_2, woon(zorg)concepten en bedrijfsruimte welke maatregelen genomen worden wordt overgenomen. Ook de vierde aanbeveling over het verduidelijken van de relatie tussen de inspanningen en de doelstelling bij de collegetarget bijstand wordt overgenomen. Zie voor een nadere toelichting de onderstaande reactie per collegetarget.

Alle verbeteringen die u heeft geconstateerd en uw aanbevelingen die we overnemen worden verwerkt in een geactualiseerd definitieboekje. Daarin worden ook de bij brief van 1 november 2022 (kenmerk M2206-4707 - 22b06123) aangekondigde wijzigingen verwerkt. Dat gebeurt na publicatie van het rekenkamerrapport, de inmiddels geplande technische sessie over de definiëring van de collegetargets op 7 maart 2023 in de COR en de bespreking van het rekenkamerrapport in de raad. Wijzigingen in de formulering van collegetargets op basis uw aanbevelingen (en de bij brief van 1 november aangekondigde wijzigingen) worden alvast verwerkt in het jaarverslag en bij eerste herziening.

Hieronder volgt daar waar u opmerkingen heeft gemaakt of een aanbeveling heeft gedaan zo nodig een (aanvullende) toelichting per collegetarget:

Collegetarget 1, Veiligheid
De redactionele opmerking "In plaats van "Veiligheidsindex 2022 (gaat over 2021)" moet hier staan "Veiligheidsindex 2026 (gaat over 2025)" wordt verwerkt in het definitieboekje.

Collegetarget 3, Groen
De begindatum voor buitenruimteprojecten wordt aangepast naar 1 juli 2022. We tellen projecten vanaf 1 juli 2022 mee als ze nog niet zijn meegeteld bij de collegetarget groen in de vorige collegeperiode.

Collegetarget 5, Schuldhulpverlening
U geeft aan dat de begindatum voor de target onduidelijk is. Dat is 1 januari 2023. In het definitieboekje is de tekst weggevallen over de rapportage en verantwoording. Naast rapportage in de P&C cyclus wordt uitgebreid gerapporteerd in de jaarlijkse monitor schuldenaanpak.

Collegetarget 6, Bijstand
De nulmeting voor de target bijstand wordt conform uw aanbeveling aangepast naar de stand aan het begin van de collegeperiode. Daarvoor wordt 1 juli 2022

aangehouden. De nulmeting is daarmee 34.028 uitkeringen (eindstand juni 2022). Het aangepaste startpunt heeft geen gevolgen voor onze ambitie, die blijft staan op 30.000 eind 2025. De aangepaste nulmeting wordt verwerkt in het jaarverslag en in de begroting bij de eerste herziening en in een geactualiseerde versie van het definitieboekje.

Verder geeft u aan dat deels is toegelicht welke (extra) inspanningen worden genomen om het aantal bijstandsuitkeringen te verlagen. Dit omdat voor een aantal maatregelen de financiering onzeker is en het behalen van deze target sterk afhankelijk is van externe omstandigheden (o.a. economische conjunctuur). Ons College herkent dat er verschillende onzekerheden zijn, maar blijft zich volop inzetten om (juist nu) iedereen vooruit te helpen. Begin december 2022 heeft ons college de strategie toegelicht hoe het aantal bijstandsuitkeringen terug te brengen tot 30.000 eind 2025 (kenmerk: 22bb008320). Dit is uitgewerkt in een vijftal actielijnen: (1) bestendige uitstroom stimuleren, (2) de ontwikkeling van mensen bevorderen, (3) een schaalsprong in passend werk realiseren, (4) het versterken van de arbeidsmarktregio, (5) zorgen voor rechtmatige inkomensvoorziening. Met deze brief is tevens aan de Raad een oproep gedaan om mee te denken over de nadere invulling van de ingezette actielijnen. Deze brief, samen met het gesprek met de Raad, is de aanzet voor het nieuwe beleidskader Participatiewet 2023-2026 dat in het voorjaar van 2023 wordt opgeleverd. Hierin worden de inspanningen om deze collegetarget te behalen nader geconcretiseerd. Ons college neemt uw aanbeveling over door de toelichting in het te actualiseren definitieboekje hiermee aan te vullen.

Collegetarget 7, Woningbouw
We hebben een collegetarget voor woningbouw voorgesteld die bestaat uit vijf onderdelen, omdat we het van belang vinden dat zowel het aantal woningen in totaal, maar ook het aantal woningen per categorie binnen de afgesproken percentages worden gerealiseerd. Wij volgen uw aanbeveling om met drie onderdelen te werken voor deze target gericht op het monitoren van de totale bouwproductie en de onderlinge verdeling van het te realiseren programma in percentages. Het absolute aantal woningen per segment kan hieruit dan worden afgeleid. De target wordt als volgt geformuleerd: “Het college start in de komende vier jaar met de bouw van 14.000 – 16.000 nieuwe woningen. Van deze woningen (uitgezonderd tijdelijke woningen) behoort 20% tot het sociale segment en 35% tot het middensegment.”

De aanbeveling om de nulmeting voor de collegetarget woningbouwproductie aan te passen aan het begin van de collegeperiode nemen we niet over. De bouwproductie wordt niet gelijkelijk in de tijd gerealiseerd en de cijfers worden regionaal en landelijk gedeeld. Dan zou verwarring kunnen ontstaan over verschillen in cijfers en achterliggende definities in de communicatie tussen de overheidslagen en wat we aan de gemeenteraad rapporteren.

Collegetarget 8, Verkeersveiligheid
We zijn verheugd dat de target specifiek, meetbaar en tijdgebonden is bevonden en dat de inspanningen passend zijn. Het meetsysteem, dat controleerbaarheid moet garanderen, wordt uitgewerkt en is daarna beschikbaar voor de Rekenkamer. U plaatst enkele kanttekeningen bij het uitgangspunt dat er jaarlijks op basis van actuele informatie een nieuwe lijst van 30 meest verkeersonveilige locaties zou worden opgesteld, waarvan er 10 voor aanpak worden geselecteerd. Het klopt dat de lijst met verkeersonveilige locaties jaarlijks wordt geactualiseerd. De lijst kan daardoor gevoed

blijven met de meest actuele informatie over de verkeersveiligheid. De lijst is niet gelimiteerd tot 30 locaties, maar bevat alle locaties waar in de prioriteringssystematiek 1 tot maximaal 3 punten aan zijn toegekend. Van deze lijst worden voortdurend, beginnend bij de hoogste categorie, locaties geselecteerd die kunnen worden aangepakt, met als doel dat er jaarlijks 10 locaties zijn aangepakt en op effectiviteit getoetst. Dit kan ertoe leiden dat een locatie die nog in aanpak is, na de actualisatie van gegevens lager op de lijst staat dan andere locaties. Voor de werkwijze van het college is bepalend dat de locatie in de hoogste categorie valt op het moment dat de aanpak wordt gestart.

Collegetarget 9, Reductie CO_2
We omarmen uw advies om het gedeelte over 2030 weg te laten. Daarmee formuleren we de target meer specifiek. De formulering van target wordt aangepast in: “We zetten in op minimaal 25% CO_2-reductie in 2025 voor het stedelijk gebied, gemeten ten opzichte van 1990.” Wij blijven sturen en monitoren op de inzet voor 2030, inclusief haven, en zullen de raad hierover ook blijven informeren. De gemeentelijke inspanningen voor de collegetarget 2025 en doelstelling 2030 komen terug in de volgende doorrekening en is terug te lezen in het programma energietransitie. We actualiseren het definitieboekje op deze punten en lichten de opbouw van de stedelijke CO_2-uitstoot nader toe.

Collegetarget 10, Woon(zorg)concepten
U vraagt om een toelichting op de faciliterende en stimulerende rol van de gemeente t.a.v. de uitbreiding van het aantal Thuisplusflats in de stad. De gemeente initieert de omvorming van bestaande seniorencomplexen naar Thuisplusflats door dit d.m.v. een aanbesteding in de markt te zetten, hierbij stelt de gemeente de kaders en vereisten waaraan de Thuisplusflats moeten voldoen en stuurt de gemeente op o.a. het aantal. De gemeente is financier en opdrachtgever van het concept en stuurt na de gunning van de opdracht op de kwaliteit en uitvoering van de Thuisplusflats volgens de overeenkomsten. Tevens faciliteert de gemeente een uitwisseling tussen de gecontracteerde en betrokken partijen door periodieke overleggen. Ook werkt de gemeente vanuit beleid aan de doorontwikkeling van het woonzorg-concept.

Opgemerkt wordt dat u spreekt over de realisatie van 14 Thuisplusflats in plaats van minimaal 14 Thuisplusflats (onder het kopje ‘doelformulering’).

Ten aanzien van de nieuwe woon(zorg)complexen geeft u aan dat het niet duidelijk is of de gemeente extra inspanningen levert om dit deel van de target te realiseren, aangezien de nieuwe woon(zorg)complexen al in voorbereiding zijn. De extra inspanning van de gemeente bestaat uit het actief in de markt zetten van gemeentelijke grondposities en de inzet van het (publiekrechtelijk) instrumentarium dat tot de beschikking staat om de realisatie van nieuwe woon(zorg)complexen beter mogelijk te maken. Daarbij horen afspraken met de bouwsector en de corporaties over locaties en aantallen. Dat nieuwe (woon)zorgcomplexen al in voorbereiding zijn, wil niet zeggen dat daarmee verzekerd is dat realisatie daadwerkelijk plaats vindt of zonder grote vertraging plaatsvindt. Zeker gezien de huidige marktomstandigheden is extra inspanning is nodig om daadwerkelijke realisatie concreter te maken dan wel vertraging te voorkomen.

Collegetarget 12, Sportdeelname
U merkt op dat de target niet voldoet aan de norm tijdgebonden omdat de mijlpalen van seizoenen 2022/23 en 2023/24 ontbreken in definitieboekje. De maatregelen die worden ingezet zullen niet direct resultaat opleveren, dit heeft enige aanlooptijd nodig. We verwachten daarom:

- in het eerste jaar (seizoen 2022/23) een 1% relatieve toename: van 61% naar 61,6% (62%)
- in het tweede jaar (seizoen 2023/24) een 2% relatieve toename: van 61,6% naar 62,8% (63%)
- in het laatste jaar (seizoen 2024/25) uiteindelijk de relatieve toename van 10%: van 62,8 naar 67,1% (67%)

Deze verwachting is afgestemd met NOC*NSF die de Sportdeelname Index voor heel Nederland en Rotterdam en Amsterdam uitvoert. Het gaat om een inschatting waarbij zij zich baseren op landelijke ontwikkelingen en trends en ervaringen van vóór Corona. Deze mijlpalen worden verwerkt in het definitieboekje en de begroting en jaarverslag.

Verder merkt u op dat er in november 2021 coronamaatregelen waren die ook consequenties hadden voor deelname aan sport. In het definitieboekje is niet duidelijk gemaakt of deze maatregelen eventuele gevolgen hebben voor de nulmeting, terwijl dat niet ondenkbaar is. De reactie hierop is dat de sportdeelname zoals gemeten voor de nulmeting bestaat uit het gemiddelde van de november meting uit 2021 en de aprilmeting uit 2022. Natuurlijk is er een Corona-effect, in 2020 is de sportdeelname gedaald, in 2022 is die nog niet onder alle leeftijdsgroepen hersteld.
De jaargemiddelden waren:

2019	65%
2020	58%
2021	59%

Sportdeelname is niet onder Rotterdammers van alle leeftijden en opleidingsniveaus evenveel gedaald. Ook zijn niet alle groepen weer hersteld tot op het niveau van vóór de Corona pandemie. Dit vergt inspanningen en specifieke maatregelen. We streven ernaar om met de 10% verhoging terug te komen op minstens het niveau van vóór Corona.

Verschillen in sportdeelname tussen leeftijdsgroepen
Sportdeelname onder de jongsten en oudsten is het meest gedaald tijdens Corona en daarna het minst hersteld. Maatregelen om sportparticipatie te verhogen zullen daarom naast de speerpunten uit de sportnota speciale aandacht hebben voor deze groepen.

Ter illustratie een grafiek van de sportdeelname naar leeftijd in de jaren 2019 t/m 2021:

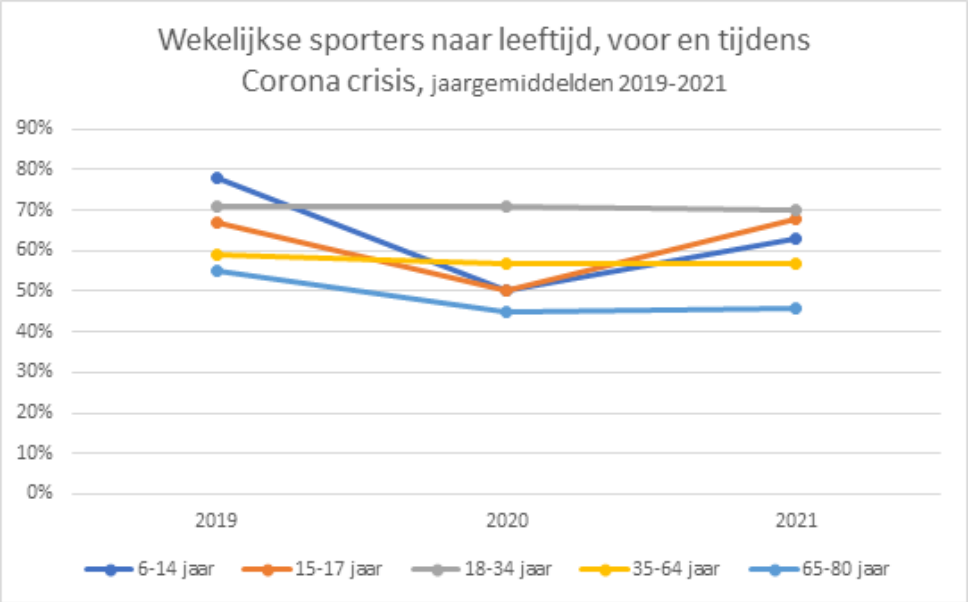

Collegetarget 13, Bedrijfsruimte

De aanbeveling om de nulmeting voor de collegetarget bedrijfsruimte aan te passen aan het begin van de collegeperiode nemen we niet over. De monitoring van het target is gebaseerd op bewerkte gegevens van het BAG. Deze gegevens worden jaarlijks geleverd via het CBS met de peildatum 1 januari. Voor de statistiekfunctie is het gebruikelijk om de stand van de voorraad op 1 januari te volgen waarmee gegevens landelijk vergelijkbaar zijn. Daarmee zijn de gegevens consistent en betrouwbaar. Vooralsnog beschikken wij dus niet over een voorraadbestand van alle objecten uit de BAG op een andere peildatum dan 1 januari.

Bij het collegetarget is opgenomen een actieplan op te stellen met daarin de acties die de gemeente zal uitvoeren om het target te behalen. Dit actieplan is dit voorjaar gereed. Onderdeel van het actieplan is onder meer het verkrijgen van regelmatigere en actuelere inzichten in de voorraad bedrijfsruimte. Dit helpt om te sturen op de voortgang en maakt het mogelijk om de eindmeting op een andere peildatum uit te voeren. Andere acties in het actieplan behelzen gericht inzetten van ruimtelijk juridisch instrumentarium (bestemmingsplannen, erfpachtcontracten, gebiedsplannen) om ruimte voor bedrijven te behouden.

5 nawoord: aandachtpunten gemeenteraad

Op 3 februari 2023 ontving de rekenkamer de bestuurlijke reactie van het college op dit rapport. Hierin geeft het college aan de conclusies van het rapport grotendeels te herkennen. Ook geeft het college aan dat alle aangedragen verbeteringen en aanbevelingen die het college overneemt verwerkt zullen worden in een geactualiseerd definitieboekje.

reactie college op aanbevelingen

aanbevelingen	reactie college
1 Verbeter de collegetargets die in hun huidige opzet niet bruikbaar zijn:	
a Pas de begindata van de collegetargets groen, bijstand, woningbouw en bedrijfsruimte aan naar een datum in of vlak voor de collegeperiode, zodat er goed zicht is op de collegeprestaties in deze collegeperiode.	Het college neemt deze aanbeveling gedeeltelijk over: voor collegetargets groen en bijstand wel; voor woningbouw en bedrijfsruimte niet.
b Verduidelijk de begindatum bij de collegetarget schuldhulpverlening.	Het college neemt deze aanbeveling over.
c Voeg jaarlijkse mijlpalen toe aan de collegetarget sportdeelname.	Het college neemt deze aanbeveling over.
d Overweeg het aantal onderdelen van de collegetarget woningbouw aan te passen naar maximaal drie.	Het college neemt deze aanbeveling over.
e Schrap de doelstelling voor 2030 uit de collegetarget CO_2 zodat duidelijk is dat dit geen onderdeel is van de target.	Het college neemt deze aanbeveling over.
2 Controleer de kwaliteit van meet- en registratiesystemen die nog niet controleerbaar zijn zo snel mogelijk.	Het college neemt deze aanbeveling over.
3 Maak bij de collegetargets CO_2, woon(zorg)concepten en bedrijfsruimte zo snel mogelijk duidelijk welke maatregelen genomen worden.	Het college neemt deze aanbeveling over.
4 Verduidelijk de relatie tussen de inspanningen en de doelstelling bij de collegetarget bijstand.	Het college neemt deze aanbeveling over.

Omdat het college vrijwel alle aanbevelingen overneemt, heeft de rekenkamer weinig aandachtspunten voor de raad. Wel wil de rekenkamer ingaan op de toelichting van het college bij collegetargets 7 woningbouw en 13 bedrijfsruimte om daar de begindatum niet aan te passen (aanbeveling 1a). Ook voldoet collegetarget 5 met de nieuwe begindatum (aanbeveling 1b) niet aan de norm 'tijdgebonden'.

collegetarget 7 woningbouw

Bij de target woningbouw stelt het college dat "de bouwproductie niet gelijkelijk in de tijd wordt gerealiseerd en de cijfers regionaal en landelijk worden gedeeld". Dat de

bouwproductie niet gelijkmatig is, maakt de target niet principieel anders dan andere collegetargets. Ook bij andere targets kan de realisatie per periode verschillen, bijvoorbeeld door seizoensinvloeden. Als dit het ambitieniveau beïnvloedt, dan kan het college de doelstelling daarop aanpassen. Daarnaast is er voor zover bekend bij de rekenkamer geen enkele regionale of landelijk monitor die rapporteert over cijfers per collegeperiode. Regionale en landelijke monitoren sluiten in het algemeen aan op de planning-en-control-cycli. Dus ook voor andere collegetargets geldt dat cijfers uit de planning-en-control-cycli gedeeld worden ten behoeve van een regionaal en landelijk beeld, maar dat staat niet in de weg dat de datum van de nulmeting aansluit op het begin van de collegeperiode. De vraag is of het tot verwarring buiten Rotterdam leidt, want het is goed uitlegbaar waarom aan een nulmeting voor een collegetarget andere eisen worden gesteld dan aan input voor regionale en landelijke monitors. Eventuele verwarring buiten Rotterdam is dus geen reden om van de norm binnen Rotterdam af te wijken. Bovendien gaat het bij deze target om toevoeging van woningen door dit college. Door woningen mee te tellen vanaf 1 januari 2022 wordt de toename van woningbouw in de maanden voorafgaand aan deze collegeperiode ook meegeteld.

De rekenkamer constateert dat de toelichting van het college geen aanleiding geeft om de conclusies en aanbevelingen aan te passen. De rekenkamer adviseert de gemeenteraad om conclusie 4 en conclusie 4a voor het onderdeel over de collegetarget woningbouw wel te onderschrijven en in aanbeveling 1a het gedeelte over de collegetarget woningbouw wel over te nemen. Concreet betekent dit dat ook voor de collegetarget woningbouw het moment van de nulmeting wordt gekoppeld aan de start van het college.

collegetarget 13 bedrijfsruimte
Bij de target bedrijfsruimte is de toelichting van het college begrijpelijk en navolgbaar, omdat uit de toelichting van het college blijkt dat de gemeente niet beschikt over gegevens op een andere peildatum dan 1 januari. De rekenkamer adviseert de gemeenteraad daarom om in conclusie 4 en conclusie 4a de tekst over de collegetarget bedrijfsruimte niet te onderschrijven en in aanbeveling 1a het gedeelte over de collegetarget bedrijfsruimte niet over te nemen. Op basis van de aanvullende toelichting van het college oordeelt de rekenkamer namelijk dat de collegetarget bedrijfsruimte wel voldoet aan de norm ‘tijdgebonden’. Daarmee is de target wel bruikbaar.

collegetarget 5 schuldhulpverlening
Tot slot plaatst de rekenkamer een kanttekening bij de toelichting van het college op aanbeveling 1b over de collegetarget schuldhulpverlening. Het college geeft aan dat de begindatum van de target 1 januari 2023 is. Deze datum ligt niet in of vlak voor de start van deze collegeperiode. Het college geeft bovendien geen motivatie voor het afwijken van de norm ‘tijdgebonden’. De rekenkamer kan daardoor niet vaststellen of de afwijking van de norm op zijn plaats is. Op basis van de informatie die de rekenkamer middels de collegereactie heeft ontvangen, beoordeelt de rekenkamer de target voorlopig als niet bruikbaar. De rekenkamer adviseert de gemeenteraad om een toelichting voor de genoemde begindatum te vragen aan het college en eventueel de begindatum aan te laten passen naar een datum in of vlak voor de collegeperiode. Op die manier kan de raad goed zicht krijgen op de collegeprestaties in deze collegeperiode.

bijlagen

bijlage 1 onderzoeksverantwoording

onderzoeksmethoden
Voor de beoordeling van de eindverantwoording van de collegetargets heeft het onderzoeksteam de normenkaders (zie bijlage 2) toegepast en aangepast en nader toegelicht in paragraaf 1-4 onderzoeksaanpak.

samenstelling onderzoeksteam en interne procedure/organisatie
Het onderzoek is uitgevoerd door mevrouw Nikki Catlender (onderzoeker), de heer Geerd Struik (onderzoeker) en mevrouw Yiman Fung (projectleider).

Binnen de rekenkamer heeft inhoudelijke afstemming plaatsgevonden met de directeur (mevrouw Marjolein van Asselt) over alle onderdelen van het rapport. Alle stukken zijn intern op de kwaliteit getoetst (conform interne richtlijnen zoals opgenomen in het onderzoekshandboek voor een zogeheten Quality Assurance) voordat zij voor bestuurlijk wederhoor werden aangeboden.

externe procedures
De beoordeling van de opzet van de collegetargets 2022 - 2026 is niet opgenomen in de onderzoeksprogrammering van de rekenkamer. Maar middels een motie aan het college heeft de raad de rekenkamer verzocht om opnieuw betrokken te zijn bij het meetbaar maken van de collegetargets. Met de beoordeling van het definitieboekje in dit rapport komt de rekenkamer tegemoet aan het verzoek van de raad.

Het conceptrapport is op 19 december 2022 voor bestuurlijk wederhoor voorgelegd aan het college van B en W. Op 3 februari 2023 heeft de rekenkamer de reactie van B en W ontvangen. De reactie van B en W is opgenomen in het rapport. Het definitieve rapport wordt door toezending aan de gemeenteraad en B en W openbaar op 8 februari 2023.

Rekenkamer ROTTERDAM

bijlage 2 normenkaders collegetargets

tabel A: normen ten aanzien van de doelformulering

Norm	criteria
Specifiek	• de target is naar aard enkelvoudig of beperkt meervoudig* • alle relevante termen in de target zijn gedefinieerd • de target is niet voor meerdere uitleg vatbaar • de jaarlijkse mijlpalen zijn relevant (in lijn met de target) • de mijlpaal van het laatste jaar is gelijk aan de target voor de gehele periode
meetbaar	• er is sprake van een gekwantificeerd streven in de target • het streven is cijfermatig uitgedrukt • er is een nulmeting indien nodig (zie hiervoor tabel B)
tijdgebonden	• de targets hebben een begindatum of nulmeting in of vlak voor de collegeperiode • jaarlijkse mijlpalen hebben een tussendatum • jaarlijkse mijlpalen zijn naar aard gelijk aan de target • de target heeft een einddatum in de collegeperiode

*de target bestaat uit één tot maximaal drie onderdelen.

tabel B: normen ten aanzien van een nulmeting

norm	criteria
relevant	• de nulmeting is naar aard gelijk aan de target • de nulmeting dekt alle onderdelen van de target
tijdspecifiek	• duidelijk is op welke periode de nulmeting betrekking heeft

Tabel C: norm ten aanzien van de controleerbaarheid

norm	criteria
de controleerbaarheid van de te verantwoorden resultaten is geborgd	• er is tijdig (vanaf nulmeting) een registratiesysteem • er is een registratiesysteem voor de gehele collegeperiode • het bronbestand is betrouwbaar • er zijn waarborgen voor relevante, juiste, volledige en tijdige verantwoording

Rekenkamer ROTTERDAM

Tabel D: norm ten aanzien van de toelichting op de inspanningen*

norm	criteria
de inspanningen om de doelstelling te bereiken zijn voldoende toegelicht	• er is toegelicht welke maatregelen en activiteiten het college neemt om de target te realiseren • de eventuele rolverdeling tussen de gemeente en andere partijen is toegelicht • de beleidstheorie is expliciet gemaakt (er is toegelicht waarom het college verwacht dat de maatregelen voldoende effect hebben op de realisatie van de target)

*deze norm is enkel van toepassing bij de beoordeling van de opzet van de collegetargets.

tabel E: norm ten aanzien van de toelichting bij de realisatie*

norm	criteria
de realisatie van het collegetarget is voldoende toegelicht	• er is een toelichting • er is voldoende toegelicht waarom de target wel/niet is gehaald • er is voldoende toegelicht wat men heeft gedaan om het beoogde doel te halen • er is toegelicht wat men van plan is om te doen om het doel in de toekomst wel te halen (alleen van toepassing op mijlpalen)

*deze norm is enkel van toepassing bij de beoordeling van de realisatie van de collegetargets.

de rekenkamer

De gemeenteraad van Rotterdam heeft in december 1997 de Rekenkamer Rotterdam ingesteld. Sinds 14 juni 2021 is mevrouw prof.dr.ir. Marjolein van Asselt directeur. Zij is door de gemeenteraad voor zes jaar benoemd en beëdigd.

doel

De rekenkamer onderzoekt de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het beleid, het financieel beheer en de organisatie van het gemeentebestuur. Zij doet dat ten behoeve van de gemeenteraad. Met interdisciplinair onderzoek en beleidsevaluatie draagt de rekenkamer bij aan het versterken van de lokale democratie en de kwaliteit van het gemeentebestuur.

onafhankelijk

De rekenkamer is net als de gemeentelijke Ombudsman onafhankelijk. Haar taken en bevoegdheden staan in de Gemeentewet en de verordening Rekenkamer Rotterdam. De rekenkamer bepaalt zelf waar ze onderzoek naar doet en heeft vergaande bevoegdheden om informatie te verzamelen. De raad en/of het college van B en W kunnen de rekenkamer wel vragen om onderzoek te doen. De rekenkamer stuurt hen jaarlijks haar onderzoeksplan en jaarverslag toe.

openbaar

Het onderzoek resulteert in openbare rapporten die de rekenkamer ter behandeling aan de raad aanbiedt. Zij bevatten tevens de reacties van de onderzochte organen en instellingen op de conceptrapporten (ambtelijk en bestuurlijk wederhoor). De rapporten worden toegelicht in (commissies van) de gemeenteraad.

voor Rotterdam en regio

Vijf regiogemeenten hebben zich in de loop der jaren aangesloten bij de Rekenkamer Rotterdam, namelijk Albrandswaard, Barendrecht, Capelle aan den IJssel, Krimpen aan den IJssel en Lansingerland.

Rekenkamer Rotterdam
Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

telefoon
010 · 267 22 42

info@rekenkamer.rotterdam.nl
www.rekenkamer.rotterdam.nl

basisontwerp
dewerf•com, Zuid-Beijerland

fotografie
Rekenkamer Rotterdam

uitgave
Rekenkamer Rotterdam
februari 2023